

Съвет на
Европейския съюз

Брюксел, 2 юни 2022 г.
(OR. en)

9707/22

ECOFIN 528
UEM 135

ПРИДРУЖИТЕЛНО ПИСМО

От: Генералния секретар на Европейската комисия, подписано от
г-жа Martine DEPREZ, директор

Дата на получаване: 2 юни 2022 г.

До: Генералния секретариат на Съвета

№ док. Ком.: COM(2022) 280 final

Относно: Доклад на Комисията до Европейския парламент и Съвета
Доклад за конвергенцията за 2022 година

Приложено се изпраща на делегациите документ COM(2022) 280 final.

Приложение: COM(2022) 280 final

Брюксел, 1.6.2022 г.
COM(2022) 280 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

ДОКЛАД ЗА КОНВЕРГЕНЦИЯТА за 2022 година

(изготвен в съответствие с член 140, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз)

{SWD(2022) 280 final}

1. ЦЕЛ НА ДОКЛАДА

Еврот е замислено като единна валута на Европейския съюз в неговата цялост. Сега тази валута се използва ежедневно от около 343 милиона души в 19 държави членки в еврозоната. Практическите ползи са стабилните цени, пониските трансакционни разходи за хората и предприятията, по-прозрачните и конкурентни пазари и увеличената вътрешносъюзна и международна търговия. Еврот също така е втората най-често използвана валута в световен мащаб.

С член 140, параграф 1 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС) се изисква Комисията и Европейската централна банка (ЕЦБ) да докладват на Съвета най-малко веднъж на всеки две години или по искане на държава членка с дерогация¹ за напредъка на държавите членки при изпълнението на техните задължения във връзка с постигането на икономически и паричен съюз. Последните доклади на Комисията и на ЕЦБ за конвергенцията бяха приети през юни 2020 г.

Докладът за конвергенцията за 2022 г. обхваща следните седем държави членки с дерогация: България, Чехия, Хърватия, Унгария, Полша, Румъния и Швеция². По-подробна оценка за степента на конвергенция в тези държави членки е представена в работния документ на службите на Комисията, придружаващ настоящия доклад³.

В член 140, параграф 1 от ДФЕС се изисква докладите да включват преглед на съвместимостта на националното законодателство, включително устройствения закон на националната централна банка, с членове 130 и 131 от ДФЕС и Устава на Европейската система на централните банки и на Европейската централна банка („Устава на ЕСЦБ/ЕЦБ“). В тези доклади трябва да се разгледа и въпросът дали, съдейки по изпълнението на критериите за конвергенция (ценова стабилност, състояние на публичните финанси, стабилност на обменния курс, дългосрочни лихвени проценти), е постигната висока степен на устойчива конвергенция в съответната държава членка, като се вземат предвид също така други фактори, свързани с икономическата интеграция и конвергенцията, посочени в член 140, параграф 1, последна алинея от ДФЕС. Четирите критерия за конвергенция са развити допълнително в протокол, приложен към Договорите (Протокол № 13 относно критериите за конвергенция).

Избухването на пандемията от COVID-19 през март 2020 г. доведе до сериозен икономически спад в ЕС като цяло и във всички държави членки. Безпрецедентните действия, предприети на равнище ЕС и от отделните държави членки, смекчиха въздействието на кризата и доведоха до стабилно възстановяване през 2021 г. По-специално благодарение на бързото задействане на общата клауза за дерогация от Пакта за стабилност и растеж, в съчетание с временната рамка за държавна помощ, във всички държави членки стана възможна широкомащабна фискална подкрепа. Освен това ЕЦБ предприе широк набор от мерки на паричната политика с цел да се запазят благоприятните условия за финансиране за всички сектори на икономиката, за

¹ По отношение на държавите членки, които все още не са изпълнили необходимите условия за приемане на еврото, се използва формулировката „държави членки с дерогация“. Преди приемането на Договора от Маастрихт Дания договори възможност за неучастие и не участва в третия етап от икономическия и паричен съюз.

² Дания не е обявила намерение да приеме еврото и поради това не е включена в оценката.

³ За доклада са използвани данни, получени до 18 май 2022 г. Оценката на конвергенцията се основава на набор от месечни показатели за конвергенция, изчислени до април 2022 г.

да се подпомогне стопанската дейност и да се осигури средносрочна ценова стабилност. Въвеждането на Механизма за възстановяване и устойчивост, който е в центъра на инструмента за възстановяване „NextGenerationEU“, спомага допълнително за укрепване на устойчивостта на ЕС. Същевременно силното възстановяване през 2021 г., затрудненията по веригата на доставки и рязкото покачване на цените на енергията допринесоха за бързо нарастване на инфлацията през цялата 2021 г. и през 2022 г.

Нахлуването на Русия в Украйна на 24 февруари 2022 г. наложи преценка на перспективите пред икономиката на ЕС, за която досега се очакваше да се развива силно през 2022 г. и 2023 г. Кризата основно нанесе ново сътресение по отношение на предлагането в икономиката, която вече беше изправена пред инфлационен натиск. В резултат на това перспективите за възстановяване се ограничиха, а натискът за повишаване на цените се засили, като същевременно се очерта необходимостта от по-големи частни и публични инвестиции за диверсифициране на енергийните доставки в Европа и за подобряване на енергийната сигурност. Няколко от държавите членки с дерогация, оценени в настоящия доклад, са сред най-сериозно засегнатите от кризата, предизвикана от нахлуването на Русия в Украйна. В различна степен тази експозиция отразява сравнително високата енергийна интензивност на техните икономики, силната зависимост на някои от тях от доставките на руски газ и петрол, търговските връзки с Русия и предоставянето на хуманитарна помощ на първа линия на хората, бягащи от Украйна. Комисията предложи план REPowerEU на 18 май 2022 г., за който Механизмът за възстановяване и устойчивост ще бъде ключов инструмент. Той има за цел постепенно премахване на зависимостта от изкопаеми горива от Русия доста преди 2030 г. чрез диверсификация на доставките на газ за ЕС и ускоряване на екологичния преход.

На 23 май 2022 г. Комисията представи пролетния пакет на европейския семестър за 2022 г. Държавите членки следва да се съсредоточат основно върху навременното прилагане на плановете за възстановяване и устойчивост (ПВУ). Поради това Комисията предлага на Съвета да се обърне към всички държави членки с одобрен ПВУ с: препоръка относно фискалната политика, включително фискално-структурните реформи, когато е уместно; препоръка относно изпълнението на ПВУ и програмите на политиката на сближаване; препоръка относно енергийната политика в съответствие с целите на REPowerEU; когато е уместно, допълнителна препоръка относно нерешени и/или новопоявили се структурни предизвикателства. Обхватът на препоръките е по-широк за държавите членки, които нямат одобрен ПВУ.

Избухването на пандемията от COVID-19, мерките, предприети в отговор на тази криза, рязкото покачване на цените на суровините, затрудненията в доставките и силното възстановяване през 2021 г. оказаха значително въздействие върху някои от показателите за икономическа конвергенция, използвани в настоящия доклад. Това важи особено за оценката на критерия за ценова стабилност. Различията в показателите на инфлацията в ЕС се увеличиха главно поради нееднаквото въздействие на възстановяването върху темповете на инфлация в държавите членки и различията в инфлацията на цените на енергията. Освен това роля играят и различните фискални мерки, предприети от националните органи за смекчаване на въздействието на по-високите цени на енергията. Докато някои от тези мерки, като например социалните трансфери за най-уязвимите домакинства, нямат пряко въздействие

върху потребителските цени, други имат по-пряко въздействие върху оценката на инфлационната конвергенция. Освен това дългосрочните лихвени проценти бяха повлияни първоначално от предприетите мерки на политиката за стабилизиране на финансовите пазари и за запазване на благоприятните условия за финансиране, а по-късно — от по-високите инфлационни очаквания и от различните начини на затягане на паричната политика.

Икономическата рецесия през 2020 г. и фискалната реакция на пандемията от COVID-19 доведоха до рязко увеличаване на дефицитите по консолидирания държавен бюджет и на дълга. През 2020 г. дефицитът бе над определената в Договора референтна стойност от 3 % от БВП в 25 държави членки, а съвкупният дефицит на ЕС бе 6,8 % от БВП. През 2021 г. силното икономическо възстановяване допринесе за подобряване на бюджетните дефицити и дълговете, като петнадесет държави членки отчетоха дефицити, по-високи от 3 % от БВП, а съвкупният дефицит на ЕС намалю до 4,7 % от БВП. През март 2020 г. Европейската комисия, със съгласието на министрите на финансите на ЕС, задейства общата клауза за дерогация от Пакта за стабилност и растеж. На 23 май 2022 г., в съобщението си относно пролетния пакет за европейския семестър за 2022 г., Комисията счете, че Съюзът все още не е излязъл от периода на тежък икономически спад и че условията за запазване на общата клауза за дерогация през 2023 г. и за дезактивирането ѝ от 2024 г. са изпълнени. Комисията прикани Съвета да одобри това заключение, за да предостави яснота на държавите членки. През пролетта на 2020 г., 2021 г. и 2022 г. Комисията прецени, че не следва да се взема решение за включване на държави членки в процедурата при прекомерен дефицит, като взе предвид изключителното макроикономическо и фискално въздействие на пандемията от COVID-19, което, заедно с геополитическата ситуация през пролетта на 2022 г., създава изключителна несигурност, включително за изготвянето на подробен план за фискална политика⁴. Тези заключения имат преки последици за оценката на критериите за държавната финансова позиция, представен в настоящия доклад.

Въздействието на нахлуването на Русия в Украйна върху данните за минали периоди, използвани в доклада за конвергенцията за 2022 г., е ограничено. Това е следствие от крайната дата на доклада (18 май), която заедно с определените в Договорите методи на изчисляване на критериите за ценова стабилност и на дългосрочните лихвени проценти (т.е. средните стойности за период от една година) означава, че съответните данни отразяват до голяма степен ситуацията преди нахлуването на Русия. Вместо това степента, в която показателите за икономическа конвергенция са повлияни от кризата, предизвикана от нахлуването на Русия, както и от други текущи икономически събития, е отразена напълно в икономическите прогнози за 2022 г. и 2023 г., които са публикувани от Комисията на 16 май 2022 г. (икономическа прогноза на Комисията от пролетта на 2022 г.) и които се използват за оценка на устойчивостта на конвергенцията. Тази прогноза е първата цялостна оценка на Комисията за вероятните икономически последици през 2022 г. и 2023 г. от кризата, предизвикана от нахлуването на Русия в Украйна, и поради това е свързана с по-висока от обичайната несигурност.

⁴ На 3 април 2020 г. Съветът реши, че в Румъния е налице прекомерен дефицит въз основа на планирания прекомерен дефицит през 2019 г.

Критерии за конвергенция

Прегледът на **съвместимостта на националното законодателство**, включително устройствените закони на националните централни банки на държавите членки с дерогация, заедно с член 130 от ДФЕС, както и със задължението за гарантиране на съответствие по член 131 от ДФЕС, съдържа оценка на спазването на забраната за парично финансиране (член 123 от ДФЕС) и на забраната за привилегирован достъп до финансови институции (член 124 от ДФЕС); съгласуваността с целите (член 127, параграф 1 от ДФЕС) и задачите (член 127, параграф 2 от ДФЕС) на ЕСЦБ и с други аспекти, свързани с интеграцията на националните централни банки към ЕСЦБ.

Критерият за ценова стабилност е определен в член 140, параграф 1, първо тире от ДФЕС: *„постигане във висока степен на ценова стабилност; това става ясно, когато размерът на инфлацията се приближава в най-голяма степен до онзи в трите държави членки с най-добри показатели по отношение на ценовата стабилност“*.

В член 1 от Протокола относно критериите за конвергенция допълнително се предвижда, че *„критерият за ценова стабилност [...] означава, че в съответната държава членка е налице ценова стабилност и средният темп на инфлацията за период от една година преди осъществяването на прегледа на резултатите не превишава с повече от 1,5 процентни пункта този, който съществува най-много в три държави членки, имащи най-добри резултати в областта на ценовата стабилност. Инфлацията се измерва посредством индекс на потребителските цени на съпоставима база, като се отчитат различията в националните дефиниции“*⁵.

Изискването за устойчивост предполага, че задоволителното равнище на инфлацията трябва в основна степен да се дължи на движението на разходите за производствени ресурси и на други фактори, оказващи влияние върху ценовото развитие по структурен начин, а не на влиянието на временни фактори. Затова прегледът на конвергенцията включва оценка на факторите, които оказват влияние върху прогнозата за инфлацията, и се допълва с данни от последната прогноза на Комисията за инфлацията⁶. Във връзка с това докладът съдържа също така оценка на вероятността държавата да достигне референтната стойност през следващите месеци.

Референтната стойност на инфлацията бе изчислена на 4,9 % през април 2022 г., като Франция, Финландия и Гърция бяха трите „държави членки с най-добри резултати“⁷.

Малта и Португалия да се определят като държави със стойности, силно различаващи се от нормалните, тъй като темповете на инфлация в тях се отклоняват значително от средното за еврозоната и са обусловени от специфични за държавата фактори, които ограничават възможността им да служат като значими референтни показатели за други държави членки⁸. Това е

⁵ За целите на критерия за ценова стабилност инфлацията се измерва с хармонизирания индекс на потребителските цени (ХИПЦ), който е определен в Регламент (ЕС) 2016/792 на Европейския парламент и на Съвета.

⁶ Всички прогнози за инфлацията и за други променливи показатели в настоящия доклад са от икономическата прогноза на Комисията от пролетта на 2022 г. Прогнозите са изготвени въз основа на набор от общи допускания за външните променливи показатели и при допускане, че няма да има промяна в провежданата политика, като са отчитани мерките, за които има достатъчно подробна информация.

⁷ Съответните 12-месечни средни темпове на инфлация бяха 3,2 %, 3,3 % и 3,6 %.

⁸ През април 2022 г. 12-месечните средни темпове на инфлация в Малта и Португалия бяха съответно 2,1 % и 2,6 %, а в еврозоната — 4,4 %.

в съответствие с досегашната практика, тъй като в докладите за конвергенцията за 2004 г., 2010 г., 2013 г., 2014 г. и 2016 г. бяха установени стойности, силно различаващи се от нормалните. Стойностите, силно различаващи се от нормалните, са установени въз основа на два критерия, взети заедно: i) темп на инфлация, който е значително по-нисък от средния за еврозоната, и ii) темп на инфлация, обусловен от специфични за държавата фактори, които не може да се разглеждат като представителни за процеса, определящ инфлацията в еврозоната. В предишни доклади за конвергенцията държавите членки, в които инфлацията е била с 1,5 или повече процентни пункта под тази в еврозоната, обикновено са били разглеждани като държави със стойности, силно различаващи се от нормалните. През април 2022 г. 12-месечните средни темпове на инфлация в Малта и Португалия бяха съответно с 2,2 процентни пункта и с 1,7 процентни пункта под средния за еврозоната темп на инфлация от 4,4 %.

Освен това инфлационните показатели на Малта и Португалия бяха обусловени от специфични за държавата фактори. В случая с Малта специфичните за държавата фактори, които се отразяват на сравнително ниския среден темп на инфлация, включват като цяло стабилни цени на енергията в контекста на рязко покачващите се международни цени на петрола и газа и по-големи промени в теглата, използвани за изчисляване на ХИПЦ, отколкото в повечето други държави от ЕС през 2021 г. Липсата на инфлация на цените на енергията в Малта се дължи до голяма степен на правителствените мерки, включително чрез финансова подкрепа на енергийния сектор. За това допринесе също така договорът с фиксирана цена за доставка на втечен природен газ.

В случая с Португалия специфичните за държавата фактори, които се отразяват на сравнително много ниския среден темп на инфлация, включват сравнително ниската енергийна инфлация и по-слабата циклична позиция на държавата в сравнение с повечето други държави — членки на ЕС. Комбинация от фактори оказва влияние върху енергийната инфлация, включително широк набор от регулаторни мерки, които задържаха ръста на цените на дребно на електроенергията и природния газ значително под средния за ЕС. Освен това кризата с COVID-19 оказва продължително отрицателно въздействие върху активността и инфлацията в Португалия. В ранните етапи на пандемията активността в страната беше засегната по-сериозно, отколкото в повечето други държави — членки на ЕС, и оттогава възстановяването ѝ е сравнително бавно. През четвъртото тримесечие на 2021 г. БВП на Португалия все още е значително под своята върхова стойност от преди кризата и разликата е втората по големина в ЕС. Това отразява най-вече голямата експозиция на Португалия към туризма, и по-специално към разчитания на авиацията туризъм, който беше силно и трайно засегнат от пандемията. Относителната слабост на възстановяването на Португалия оказва трайно потискащо въздействие върху инфлацията в сектора на услугите, особено в секторите, свързани с туризма.

Критерият за конвергенция, който се отнася до състоянието на публичните финанси, е определен в член 140, параграф 1, второ тире от ДФЕС като *„устойчивост на държавната финансова позиция; това е видно от постигането на държавна финансова позиция без прекомерен дефицит по смисъла на член 126, параграф 6“*.

Освен това по силата на член 2 от Протокола относно критериите за конвергенция изпълнението на този критерий означава, че *„по време на*

прегледа на резултатите Съветът не е приел решение по отношение на засегнатата държава членка в съответствие с член 126, параграф 6 от посочения договор, че е налице прекомерен бюджетен дефицит“.

В член 140, параграф 1, трето тире от ДФЕС изпълнението на **критерия за валутния курс** се определя като *„спазване в нормалните граници на отклонение, в съответствие с предвиденото от валутния механизъм на Европейската парична система, в продължение на най-малко две години, без да е осъществено девалвиране спрямо еврото“.*

В член 3 от Протокола относно критериите за конвергенция се предвижда, че: *„критерият за участие във валутния механизъм на Европейската парична система [...] означава, че държавата членка е спазвала нормалните граници на отклонение, предвидени във валутния механизъм на Европейската парична система, без да са били налице значителни отклонения най-малко през последните две години преди прегледа на резултатите. В частност държавата членка не трябва да е осъществявала през същия период девалвация на централния курс на своята валута спрямо еврото, по своя собствена инициатива“⁹.*

Въпросният двегодишен период за оценка на стабилността на обменния курс в настоящия доклад е от 19 май 2020 г. до 18 май 2022 г. В своята оценка на критерия за стабилност на обменния курс Комисията отчита изменението на допълнителни показатели, например на валутните резерви и краткосрочните лихвени проценти. Тя също така отчита ролята на мерките на политиката, включително интервенциите на валутния пазар и международната финансова помощ, когато е уместно, за поддържане стабилността на обменния курс. Две от държавите членки с дерогация, оценени в настоящия доклад, понастоящем участват в европейския Механизъм на обменните курсове (ERM II) — България и Хърватия. Решението за присъединяване към ERM II се взема по искане на дадена държава членка по взаимно съгласие на всички участващи в ERM II държави членки¹⁰. Настоящият доклад не е свързан с процедурата за присъединяване към ERM II и в него не се прави оценка на способността на държавата членка да се присъедини към ERM II.

В член 140, параграф 1, четвърто тире от ДФЕС се изисква *„трайността на конвергенцията, постигната от държавата членка с дерогация и от нейното участие във валутния механизъм“*, да *„намира отражение в размера на лихвените проценти в дългосрочен аспект“*. В член 4 от Протокола относно критериите за конвергенция се посочва също, че *„критерият за конвергенция на лихвените проценти [...] означава, че за период от една година преди осъществяването на прегледа на резултатите държавата членка е имала среден размер на номиналния лихвен процент по дългосрочните кредити, който не превишава с повече от 2 процентни пункта тези на най-много три държави членки, имащи най-добри резултати в областта на ценовата стабилност. Лихвените проценти се определят въз основа на дългосрочните държавни облигации или други съпоставими ценни книжа, като се отчитат различията в националните дефиниции“.*

⁹ При оценяване на съответствието с критерия за обменния курс Комисията проверява дали той е останал близък до централния курс на ERM II, като може да се вземат предвид причините за дадено повишаване на курса в съответствие с Общата декларация относно присъединяващите се държави и ERM II, приета на неофициалното заседание на Съвета по икономически и финансови въпроси в Атина на 5 април 2003 г.

¹⁰ Участници в ERM II са министерствата на финансите на държавите членки от еврозоната, ЕЦБ, министерствата на финансите и централните банки на държавите членки извън еврозоната.

Референтната стойност за лихвения процент беше изчислена на 2,6 % за април 2022 г.¹¹

С член 140, параграф 1 от ДФЕС се изисква в докладите да бъдат взети предвид и **други фактори**, свързани с икономическата интеграция и конвергенцията. Тези допълнителни фактори включват интеграцията на пазарите, развитието на салдата по текущите плащания и развитието на разходите за труд за единица продукция и други ценови индекси¹². Последните се разглеждат в рамките на оценката на ценовата стабилност. Допълнителните фактори, които трябва да бъдат взети предвид, са важни показатели за това дали интеграцията на дадена държава членка към еврозоната би се извършила без затруднения, и осигуряват по-широк поглед върху устойчивостта на конвергенцията.

Оценката на степента на устойчивост на конвергенцията за държавите членки с дерогация, представена в настоящия доклад, се основава на икономическата прогноза на Комисията от пролетта на 2022 г. и на насоките относно политиката, предоставени в рамките на европейския семестър. Тя се основава по-специално на фискалния надзор, осъществяван в рамките на Пакта за стабилност и растеж и на процедурата при макроикономически дисбаланси. Тя отразява също така оценките на Комисията за рисковете за фискалната устойчивост и за националните фискални рамки, както и изпълнението на плановете за възстановяване и устойчивост.

2. БЪЛГАРИЯ

С оглед на оценката си относно правната съвместимост и изпълнението на критериите за конвергенция и като отчита допълнителните съответни фактори, Комисията смята, че България не изпълнява условията за приемане на еврото.

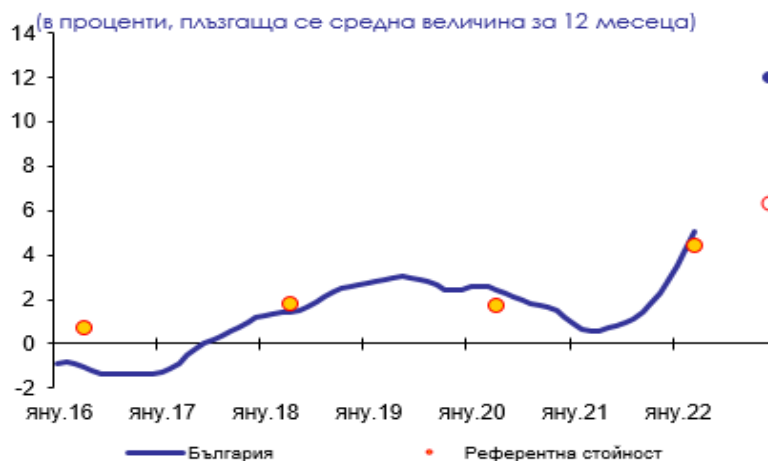
Законодателството на България — по-специално Законът за Българската народна банка — **не е напълно съвместимо** със задължението да се гарантира съответствие, посочено в член 131 от ДФЕС. Несъвместимост и непълноти се наблюдават по отношение на независимостта на централната банка, забраната за парично финансиране и интеграцията на централната банка към ЕСЦБ към момента на приемане на еврото във връзка със задачите по член 127, параграф 2 от ДФЕС и член 3 от Устава на ЕСЦБ/ЕЦБ.

България не изпълнява критерия за ценова стабилност. Средният темп на инфлацията в България през 12-месечния период преди април 2022 г. е бил 5,9 %, което е над референтната стойност от 4,9 %. Комисията прогнозира, че през следващите месеци той ще остане над референтната стойност.

¹¹ Референтната стойност за април 2022 г. е изчислена като средноаритметичната величина на средните 12-месечни дългосрочни лихвени проценти във Франция (0,3 %), Финландия (0,2 %) и Гърция (1,4 %), увеличена с два процентни пункта.

¹² Важно е обаче да се има предвид, че данните за разходите за труд за единица продукция може да са били повлияни от схемите за запазване на работната сила, въведени в някои държави членки след избухването на пандемията.

Графика 2а: България — Критерий за инфлация от 2016 г. насам

Забележка: Точките в десния край на графиката показват прогнозираната референтна стойност и 12-месечния среден темп на инфлацията на страната през декември 2022 г. Референтните стойности за 2016 г., 2018 г. и 2020 г. се отнасят за референтните стойности, изчислени в предишните отчети за конвергенцията.

Източници: Евростат, прогноза на службите на Комисията от пролетта на 2022 г.

Средногодишният темп на инфлация според ХИПЦ в България е бил 1,2 % през 2020 г., а през 2021 г. се е ускорил до 2,8 %. Равнището на годишната инфлация според ХИПЦ се е понижило от 1,3 % през април 2020 г. до -0,3 % през януари 2021 г. След това номиналната инфлация се е повишила през 2021 г., преди да се ускори рязко през първите месеци на 2022 г. и да достигне 12,1 % през април 2022 г. Дефлацията при цените на непреработените храни и ниските темпове на инфлацията при цените на преработените храни водят до понижаване на инфлацията в периода от април 2020 г. до януари 2021 г. Последвалото ускоряване на инфлацията през 2021 г. се дължи на силния принос от всички широки категории. По-специално цените на горивата са допринесли с 3,5 процентни пункта за годишната инфлация през декември 2021 г. През първата половина на 2022 г. номиналната инфлация е продължила да се повишава поради по-високите цени на енергията и други широкообхватни увеличения на цените. Годишните темпове на инфлация според ХИПЦ в България през 2020 г. и 2021 г. са средно по-високи от тези в еврозоната.

В икономическата прогноза на Комисията от пролетта на 2022 г. се предвижда инфлацията да се ускори значително от 2,8 % през 2021 г. до 11,9 % през 2022 г. и след това постепенно да намалее до 5,0 % през 2023 г. Номиналната инфлация се очаква да се повиши и да остане висока поради трайно по-високите разходи за енергия и други междинни продукти, очакваното увеличение на регулираните цени на газа и отоплението, както и по-високите международни цени на храните и нарастващите дефлатори на вноса. Относително ниското равнище на цените в България (около 52 % от средното равнище за еврозоната през 2020 г.) предполага наличието на значителен потенциал за сближаване на ценовите равнища в дългосрочен план.

България изпълнява критерия за публичните финанси. По отношение на България няма решение на Съвета за наличието на прекомерен дефицит. Салдото по консолидирания държавен бюджет остава като цяло стабилно с дефицит от 4,0 % от БВП през 2020 г. и дефицит от 4,1 % от БВП през 2021 г. След период на бюджетни излишъци тези дефицити са резултат от предизвиканите от пандемията сътресения и ответните мерки, предприети от

българското правителство. В икономическата прогноза на Комисията от пролетта на 2022 г. се очаква салдото по консолидирания държавен бюджет да се подобри до -3,7% от БВП през 2022 г. Фискалните разходи, свързани с бягството на хора от войната в Украйна, както и мерките във връзка с повишените цени на енергията, затрудняват процеса на възстановяване на дефицита. Очаква се дефицитът да достигне -2,4 % от БВП през 2023 г. при допускане, че няма да има промяна в провежданата политика. На 23 май 2022 г. Комисията прие доклад, изготвен в съответствие с член 126, параграф 3 от ДФЕС, за 18 държави членки, включително България. Като цяло, като се вземат предвид всички съответни фактори, анализът в доклада показва, че България не е изпълнила критерия за дефицит. В съответствие със съобщението си от 2 март 2022 г.¹³ Комисията не предложи откриване на нови процедури при прекомерен дефицит. Комисията отбеляза, че пандемията от COVID-19 продължава да оказва изключително силно макроикономическо и фискално въздействие, което, заедно с нахлуването на Русия в Украйна, създава изключителна несигурност, включително за изготвянето на подробен план за фискалната политика. На това основание Комисията счете, че решение за това дали държави членки да бъдат включени в процедурата при прекомерен дефицит не следва да бъде взето през пролетта на 2022 г. Съотношението на публичния дълг към БВП се е увеличило от малко под 25 % през 2020 г. до 25,1 % през 2021 г. и се очаква да остане приблизително същото през 2022 г., преди да се увеличи бавно до 26 % през 2023 г. Въпреки прогнозираното ниско ниво на дълга до 2032 г. (37 % от БВП), рисковете за устойчивостта на дълга на България изглеждат средни в средносрочен план. Прогнозата е свързана със значителна несигурност. България разработи силна фискална рамка през последните години и сега има по-добър опит в спазването на изискванията. Системата от правила обаче изглежда сложна, което увеличава необходимостта от рационализиране на процеса.

(*) Прогноза на службите на Комисията от пролетта на 2022 г.

Източник: Евростат, службите на Комисията.

¹³ За повече информация вж. COM(2022) 85 final: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/economy-finance/com_2022_85_1_en_act_en.pdf.

В съответствие с режима на валутен борд обменният курс на българския лев спрямо еврото е стабилен от предишния доклад за конвергенцията. Двегодишният период, който е от значение за оценката на стабилността на обменния курс, продължава от 19 май 2020 г. до 18 май 2022 г. Българският лев се присъедини към ERM II на 10 юли 2020 г. и поддържа централен курс от 1,95583 спрямо еврото със стандартен диапазон на колебание от $\pm 15\%$. Българската народна банка преследва основната си цел за ценова стабилност чрез фиксиране на обменния курс в контекста на режима на валутен борд. България въведе своя режим на валутен борд през 1997 г., като фиксира обменния курс на българския лев спрямо германската марка, а по-късно — спрямо еврото. България се присъедини към ERM II при съществуващия режим на валутен борд като едностранен ангажимент, като по този начин не постави допълнителни задължения пред ЕЦБ. През двегодишния период на оценка обменният курс на лева остава стабилен, без признаци на напрежение или обезценяване спрямо еврото. Допълнителните показатели, например изменението на резервите в чуждестранна валута и краткосрочните лихвени проценти, показват, че очакванията на инвеститорите по отношение на риска, свързан с България, остават благоприятни. В основата на устойчивостта на режима на валутен борд продължават да бъдат значителните по размер официални резерви, които играят ролята на буфер. След присъединяването си към ERM II България се ангажира да приложи набор от мерки на политиката — т. нар. ангажименти след влизане, за да гарантира, че нейното участие в механизма е устойчиво и че постига висока степен на икономическа конвергенция преди приемането на еврото. Мерките обхващат четири области на политиката: небанковия финансов сектор, уредбата на несъстоятелността, уредбата на борбата срещу изпирането на пари и управлението на държавните предприятия. Понастоящем България работи за изпълнението на тези ангажименти след влизането, в сътрудничество с Комисията, която следи напредъка.

През двете години, обхванати от настоящата оценка, левът остава на равнището на централния курс на ERM II. В рамките на ERM II не е имало девалвация на централния паритет на лева. Към момента на евентуалното решение на Съвета през юли 2022 г. левът ще е участвал в ERM II в продължение на 24 месеца. България изпълнява критерия за обменния курс.

България изпълнява критерия за конвергенция на дългосрочните лихвени проценти. Средният дългосрочен лихвен процент през едногодишния период до април 2022 г. е бил 0,5 %, което е значително под референтната стойност от 2,6 %. Дългосрочните лихвени проценти в България са много ниски и доста стабилни от началото на 2020 г. до края на 2021 г., като остават в границите на 0,1—0,4 %. Кратка върхова стойност има само през юни—юли 2020 г., когато референтният лихвен процент се е повишил до 0,7 %. През същия период средът спрямо германските референтни облигации се колебае предимно около 60 базисни пункта, като в средата на 2020 г. за кратко време достига връх от над 100 базисни пункта. В началото на 2022 г. обаче лихвеният процент и средът започнаха да се увеличават, а през април 2022 г. бяха съответно 1,6 % и 89 базисни пункта.

Комисията разгледа също така **допълнителни фактори**, включващи промените в платежния баланс и интеграцията на пазарите. Външното салдо на България (комбинираната текуща и капиталова сметка) остава с излишък от 1,5 % от

БВП през 2020 г. и 0,3 % през 2021 г. Българската икономика е добре интегрирана в еврозоната в резултат на създадените връзки в областта на търговията и инвестициите. Резултатите по подбрани показатели, свързани със стопанската среда, показват, че резултатите на България са по-лоши от тези на много държави членки от еврозоната. Предизвикателства са свързани също с институционалната рамка, включително корупцията и ефективността на правителството. Въпреки това, в контекста на успешното участие в ERM II и в съответствие с плана за възстановяване и устойчивост (ПВУ), България предприема действия за подобряване на стопанската среда и за поддържане на стабилността на финансовия сектор в четирите области, обхванати от ангажиментите след влизането в ERM II, посочени по-горе. Финансовият сектор в България е по-малък и по-слабо развит от този в еврозоната, като делът на необслужваните кредити е над средния и едва през последните няколко години намалява постепенно. Банковото дело доминира в българския финансов сектор, а банковият сектор е добре интегриран във финансовия сектор на еврозоната, по-специално чрез високото ниво на чуждестранна собственост. Пазарното финансиране обаче е по-слабо развито, което се изразява в много малките пазари на акции и дългове на частния сектор. В контекста на процедурата при макроикономически дисбаланси Комисията заключи в своя доклад за механизма за предупреждение за 2022 г., че не е необходимо да се извършва допълнителен задълбочен анализ за България.

Ефективното прилагане на реформите и инвестициите, заложи в плана за възстановяване и устойчивост на България, ще доведе до преодоляването на основните макроикономически предизвикателства. Сред тях са социалното приобщаване, образованието и уменията, здравеопазването, декарбонизацията и цифровият преход, стопанската среда и финансирането на малките и средните предприятия. Основните инвестиции са в производството на енергия от възобновяеми източници, съхранението на електроенергия и капацитета за междусистемни връзки, както и в цифровизацията на публичната администрация и в цифровите умения. Основните реформи включват въвеждането на уредба за постепенно преустановяване на използването на въглищата, либерализацията на пазара на електроенергия, цялостна образователна реформа и укрепване на схемата за минимален доход, уредбата на борбата срещу изпирането на пари и уредбата на несъстоятелността. Планът съдържа и мерки за подобряване на ефективността на публичната администрация и съдебната система, за предотвратяване, разкриване и коригиране на корупцията.

3. ЧЕХИЯ

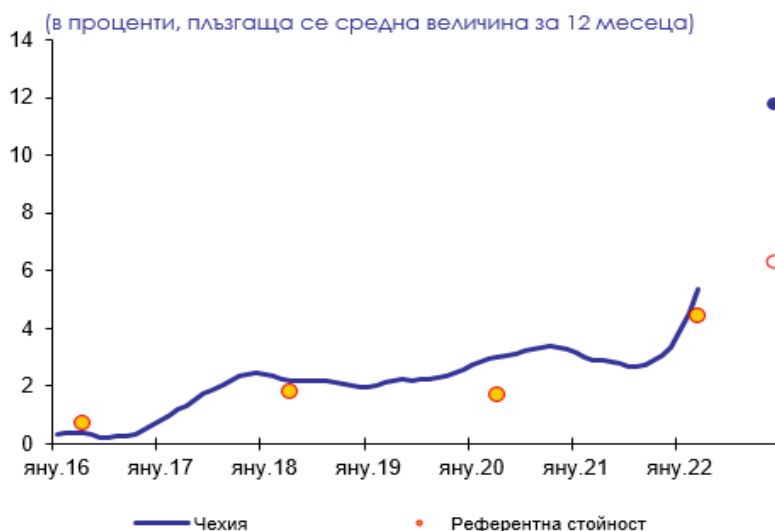
С оглед на оценката си относно правната съвместимост и изпълнението на критериите за конвергенция и като отчита допълнителните съответни фактори, Комисията смята, че Чехия не изпълнява условията за приемане на еврото.

Законодателството в Чехия — по-специално Закон № 6/1993 на Чешкия национален съвет за Česká národní banka (Закон за ЧНБ) — **не е напълно съвместимо със задължението да се гарантира съответствие**, посочено в член 131 от ДФЕС. Несъответствията засягат независимостта на централната банка и интеграцията на централната банка към ЕСЦБ към момента на приемане на еврото по отношение на целите на ЧНБ и задачите на ЕСЦБ по

член 127, параграф 2 отДФЕС и член 3 от Устава на ЕСЦБ/ЕЦБ. Освен това в Закона за ЧНБ има и непълноти, свързани със забраната за парично финансиране и задачите на ЕСЦБ.

Чехия не изпълнява критерия за ценова стабилност. Средният темп на инфлацията в Чехия през 12-месечния период преди април 2022 г. е бил 6,2 %, което е значително над референтната стойност от 4,9 %. Очаква се през следващите месеци инфлацията да остане значително над референтната стойност.

Графика 3а: Чехия — Критерий за инфлация от 2016 г. насам

Забележка: Точките в десния край на графиката показват прогнозираната референтна стойност и 12-месечния среден темп на инфлацията на страната през декември 2022 г. Референтните стойности за 2016 г., 2018 г. и 2020 г. се отнасят за референтните стойности, изчислени в предишните отчети за конвергенцията.
Източници: Евростат, прогноза на службите на Комисията от пролетта на 2022 г.

Годишният темп на инфлацията според ХИПЦ се е понижил от 3,8 % в началото на 2020 г. до 2,1 % през февруари 2021 г. главно поради намаляването на инфлацията при енергията и храните. След това през 2021 г. номиналната инфлация се е увеличила, преди да се ускори рязко през първите месеци на 2022 г. и да достигне 13,2 % през април 2022 г. Нарастването през 2021 г. и в началото на 2022 г. е било широкообхватно, отразявайки както рязкото повишаване на цените на енергията, така и силното ускоряване на същинската инфлация (обусловено от неенергийните промишлени стоки и услуги). Годишният темп на инфлацията според ХИПЦ е достигнал средно 3,3 % през 2020 г. и 2021 г. Годишните темпове на инфлация според ХИПЦ в Чехия през 2020 г. и 2021 г. са средно по-високи от тези в еврозоната.

В икономическата прогноза на Комисията за пролетта на 2022 г. се очаква инфлацията да се ускори значително до 11,7 % през 2022 г., след което да се забави до 4,5 % през 2023 г. Очаква се номиналната инфлация да се повиши и да остане висока и през двете години поради трайно по-високите разходи за енергия и други междинни продукти, очакваните увеличения на административно определяните цени на енергията и други комунални услуги, както и на компонентите на същинската инфлация, особено на стоките и впоследствие на услугите. Относително ниското равнище на цените в Чехия (около 73 % от средното равнище за еврозоната през 2020 г.) предполага наличието на потенциал за допълнително сближаване на ценовите равнища в дългосрочен план.

Чехия изпълнява критерия за публичните финанси. По отношение на Чехия няма решение на Съвета за наличието на прекомерен дефицит. Салдото по консолидирания държавен бюджет се е влошило в известна степен — от дефицит от 5,8 % през 2020 г. до дефицит от 5,9 % от БВП през 2021 г. В икономическата прогноза на Комисията от пролетта на 2022 г. се очаква салдото по консолидирания държавен бюджет да се подобри до -4,3 % от БВП през 2022 г., въпреки отрицателното въздействие на нахлуването на Русия в Украйна. Това доведе до прилагането на спешни и интеграционни мерки в подкрепа на бягащите от Украйна, както и на мерки за облекчаване на разходите за енергия. Предвижда се салдото по консолидирания държавен бюджет да достигне -3,9 % от БВП през 2023 г., при допускане, че няма да има промяна в провежданата политика. На 23 май 2022 г. Комисията прие доклад, изготвен в съответствие с член 126, параграф 3 от ДФЕС, за 18 държави членки, включително Чехия. Като цяло, като се вземат предвид всички съответни фактори, анализът в доклада показва, че Чехия не е изпълнила критерия за дефицит. В съответствие със съобщението си от 2 март 2022 г.¹⁴ Комисията не предложи откриване на нови процедури при прекомерен дефицит. Тя отбеляза, че пандемията от COVID-19 продължава да оказва изключително силно макроикономическо и фискално въздействие, което, заедно с нахлуването на Русия в Украйна, създава изключителна несигурност, включително за изготвянето на подробен план за фискалната политика. На това основание Комисията счете, че решение за това дали държави членки да бъдат включени в процедурата при прекомерен дефицит не следва да бъде взето през пролетта на 2022 г. Съотношението на публичния дълг към БВП се увеличи от около 38 % през 2020 г. до 41,9 % през 2021 г., като се очаква да нарасне до 42,8 % през 2022 г. и до 44,0 % през 2023 г. Рисковете за устойчивостта на дълга на Чехия в средносрочен план изглеждат средни, особено поради прогнозите, че държавният дълг ще нарасне до около 61 % от БВП през 2032 г. Прогнозата е много чувствителна към неблагоприятни макрофинансови промени. Националната фискална рамка на Чехия е добре развита. След избухването на пандемията от COVID-19 парламентът ускори законодателните изменения, които позволяват по-голям дефицит за периода 2021—2027 г. и по-дълъг план за корекции (корекция от 0,5 процентни пункта годишно в структурно отношение).

(*) Прогноза на службите на Комисията от пролетта на 2022 г.

Източник: Евростат, службите на Комисията.

¹⁴ За повече информация вж. COM(2022) 85 final: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/economy-finance/com_2022_85_1_en_act_en.pdf.

Чехия не изпълнява критерия за обменния курс. Чешката крона не участва в ERM II. Чехия прилага де юре режим на плаващ валутен курс, при който централната банка извършва интервенции на валутния пазар. Вследствие на ограничителните мерки, предприети в ранните етапи на пандемията от COVID-19, кроната се е обезценила значително, с около 6 % през април 2020 г. (на годишна база). От юни 2020 г. тя се колебаеше около малко по-високи нива до декември 2020 г., когато навлезе във фаза на поскъпване, която приключи внезапно в началото на 2022 г. Поскъпването се дължеше най-вече на рязкото затягане на паричната политика от страна на ЧНБ. След нахлуването на Русия в Украйна обаче върху чешката крона се наложи силен натиск за обезценяване, което предизвика краткотрайни стабилизиращи интервенции на ЧНБ на валутния пазар в началото на март 2022 г. През април 2022 г. чешката крона е с около 12 % по-силна спрямо еврото, отколкото две години по-рано. Разликите на краткосрочните лихвени проценти спрямо еврозоната са нараснали от около 90 базисни пункта през май 2021 г. до около 580 базисни пункта през април 2022 г. вследствие на цикъла на силно затягане на лихвените проценти, който ЧНБ започна през август 2021 г.

Чехия изпълнява критерия за конвергенция на дългосрочните лихвени проценти. Средният дългосрочен лихвен процент през едногодишния период до април 2022 г. е бил 2,5 %, което е под референтната стойност от 2,6 %. Дългосрочният лихвен процент на Чехия спадна през първите месеци на 2020 г., за да достигне най-ниското си равнище от около 0,9 % през лятото на 2020 г. След това той се повиши бавно до около 1,9 % през пролетта на 2021 г., преди да се ускори по-силно поради рязкото затягане на паричната политика от страна на ЧНБ и бързото нарастване на инфлацията. Дългосрочният лихвен процент достигна 4,0 % през април 2022 г., като спредът спрямо германските референтни облигации се приближи до 330 базисни пункта.

Комисията разгледа също така **допълнителни фактори**, включващи промените в платежния баланс и интеграцията на пазарите. Външното салдо на Чехия (комбинираната текуща и капиталова сметка) отбеляза изключително висок излишък от 3,6 % от БВП през 2020 г. поради ефекта от кризата с COVID-19 върху търговското салдо и салдото на първичните доходи. Чешката икономика е силно интегрирана в икономиката на еврозоната в резултат на създадените връзки в областта на търговията и инвестициите. Резултатите на Чехия по подбрани показатели, свързани със стопанската среда, са около средното равнище за държавите членки от еврозоната. Предизвикателствата са свързани с институционалната рамка, включително ефективността на правителството и уредбата на борбата с корупцията, например във връзка с избягването на конфликти на интереси. Финансовият сектор в Чехия е по-малък и по-слабо развит, отколкото в еврозоната. Пазарното финансиране е по-слабо развито, което се изразява в много малките пазари на акции и дългове на частния сектор. Финансовият сектор на Чехия е силно интегриран във финансовата система на еврозоната, по-конкретно посредством големия дял на чуждестранната собственост в капитала на финансовите посредници.

Ефективното прилагане на реформите и инвестициите, заложили в плана за възстановяване и устойчивост (ПВУ) на Чехия, ще доведе до преодоляване на основните макроикономически предизвикателства. Те включват технологични промени, като произтичащите от автоматизацията и екологичния преход, инвестиции в научноизследователска и развойна дейност, нови заведения за грижи за деца и действия за повишаване на квалификацията и

преквалификация. Основните инвестиции са в енергийната ефективност на сградите, цифровите умения и достъпа на предприятията до финансиране. Основните реформи са насочени към подобряване на качеството на публичната администрация (включително цифровизация), увеличаване на капацитета на детските заведения, подобряване на достъпа до здравния сектор и неговата устойчивост, подобряване на образователните програми, подобряване на услугите на пазара на труда, подкрепа на изследователските дейности и въвеждането на иновации във фирмите. Стопанската среда се подобрява чрез няколко мерки за електронно управление, антикорупционни реформи, включително укрепване на институционалната и административната уредба, свързана с избягване на конфликти на интереси, и цялостна реформа на процедурата за издаване на разрешения за строеж, които в момента представляват големи пречки пред инвестициите в Чехия.

4. ХЪРВАТИЯ

С оглед на оценката си относно правната съвместимост и изпълнението на критериите за конвергенция и като отчита допълнителните съответни фактори, Комисията смята, че Хърватия изпълнява условията за приемане на еврото.

Законодателството на Хърватия е напълно съвместимо със задължението да се гарантира съответствие, посочено в член 131 от ДФЕС.

Хърватия изпълнява критерия за ценова стабилност. Средният темп на инфлация в Хърватия през 12-месечния период до април 2022 г. е бил -4,7 %, което е под референтната стойност от 4,9 %. Очаква се той да остане под референтната стойност и през следващите месеци.

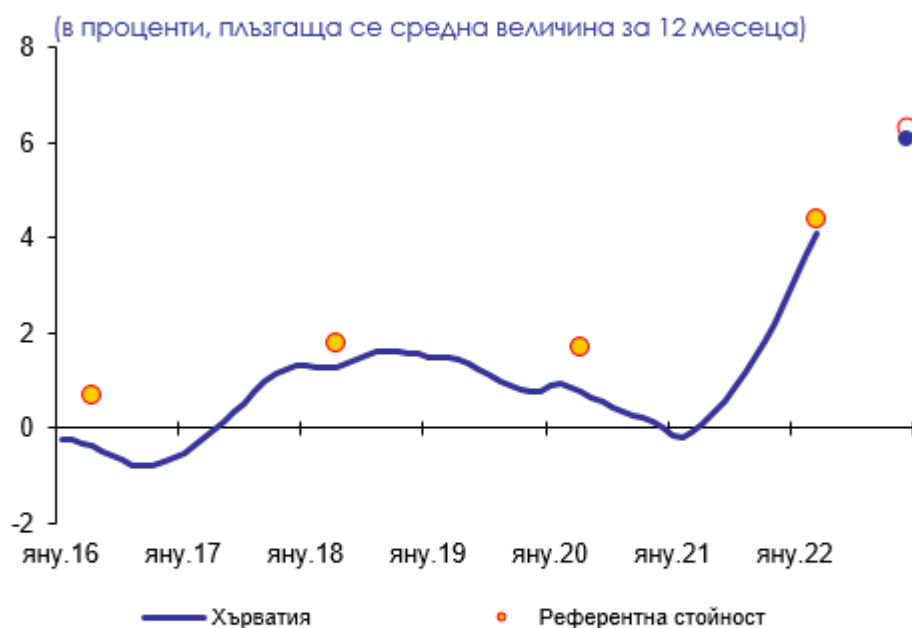
Годишният темп на инфлацията според ХИПЦ е достигнал средно 2,7 % през 2021 г., като е нараснал значително в сравнение с 2020 г., когато е бил средно 0 %. В периода април 2020 г. — януари 2021 г. инфлацията в Хърватия е слабо отрицателна, което се дължи най-вече на много ниската и отрицателна инфлация при енергийните и неенергийните промишлени стоки. След това през цялата 2021 г. и през първите месеци на 2022 г. тя рязко се ускорява и достига 9,6 % през април. Нарастването през 2021 г. и в началото на 2022 г. е широкообхватно, отразявайки както повишаването на цените на енергията, така и ускоряването на същинската инфлация. Годишните темпове на инфлация според ХИПЦ в Хърватия през 2020 г. и 2021 г. са средно много близки до тези в еврозоната.

В икономическата прогноза на Комисията от пролетта на 2022 г. се очаква годишната инфлация според ХИПЦ да се ускори до 6,1 % през 2022 г., преди да се забави до 2,8 % през 2023 г., най-вече подкрепено от очаквания спад на международните цени на суровините. Поради това се очаква през 2022 г. и 2023 г. номиналната инфлация да остане много близка до номиналната инфлация в еврозоната. Очаква се през 2022 г. темпът на същинската инфлация да бъде по-висок от този в еврозоната (т.е. 4,3 %, спрямо 3,5 %), отразявайки по-силното възстановяване от кризата с COVID-19 в Хърватия, но това се очаква да бъде преходно, тъй като се предвижда разликата да намалее през 2023 г. (т.е. 3,3 %, спрямо 3,1 %). Предвижда се разходите за труд за единица продукция да останат на много ниско равнище както през 2022 г., така и през 2023 г.

Изискването за устойчивост предполага, че спазването на референтната стойност се дължи на фундаментални, а не на временни фактори. Анализът на фундаменталните фактори и фактът, че референтната стойност ще продължи да бъде изпълнявана през следващите месеци, подкрепят положителната оценка за изпълнението на критерия за ценова стабилност. Макар че се очаква свързаните с ПВУ инвестиции и реформи да имат слаб, ако не и дезинфлационен ефект в дългосрочен план, с инвестициите следва да се подкрепя съвкупното търсене и в краткосрочен план (вж. следващия параграф). Според прогнозата на Комисията от пролетта на 2022 г. се очаква инфлацията да намалее значително през прогнозния период, което предполага, че евентуалният краткосрочен инфлационен ефект от свързаните с ПВУ инвестиции би следвало да остане ограничен.

По-дългосрочните предвиждания за инфлацията ще зависят най-вече от ръста на трудовите възнаграждения в съответствие с ръста на производителността. Инфлационните цикли в Хърватия вече са силно синхронизирани с инфлационния цикъл в еврозоната и се очаква динамиката на заплатите да продължи да поддържа тази синхронизация. Независимо от това, въпреки че реформите на пазара на труда през 2013 г. и 2014 г. доведоха до значително повишаване на степента на гъвкавост на пазара на труда, определянето на заплатите продължава да бъде недостатъчно съобразено с промените в производителността. Това отчасти е свързано с ролята на публичния сектор като лидер в заплащането на труда. Свързаните с това рискове по отношение на динамиката на заплатите не се очаква да се увеличат с присъединяването към еврозоната. Освен това реформите, свързани с ПВУ (например намаляване на административната тежест и парафискалните такси, дерегулиране на услугите и т.н.), следва да засилят конкуренцията на пазара и да намалят разходите на дружествата, като по този начин окажат натиск за намаляване на цените на крайните продукти в дългосрочен план. По-специално две реформи биха могли да допринесат за по-доброто съгласуване на заплатите спрямо производителността в средносрочен план. Първата е новият модел на заплащане и работа в държавната и публичната администрация, с който следва да се въведе по-справедлива, по-прозрачна и устойчива система на заплащане в държавната администрация и в обществените услуги. Втората е изменението на Закона за труда, с което наред с останалото се предвиждат мерки срещу неоправданата временна заетост и се стимулират работниците да останат активни. И накрая, въпреки че съществува потенциал за постепенно сближаване на ценовите равнища в дългосрочен план, следва да се отбележи, че при равнище на цените около 67 % от средното за еврозоната през 2020 г. в Хърватия вече е достигнато по-високо равнище на ценово сближаване с еврозоната, в сравнение с други държави членки при присъединяването им към еврозоната.

Графика 4а: Хърватия — Критерий за инфлация от 2016 г. насам

Забележка: Точките в десния край на графиката показват прогнозираната референтна стойност и 12-месечния среден темп на инфлация на страната през декември 2022 г. Референтните стойности за 2016 г., 2018 г. и 2020 г. се отнасят за референтните стойности, изчислени в предишните отчети за конвергенцията.

Източници: Евростат, прогноза на службите на Комисията от пролетта на 2022 г.

Хърватия изпълнява критерия за публичните финанси. По отношение на Хърватия няма решение на Съвета за наличието на прекомерен бюджетен дефицит. След 3 години на балансиран като цяло бюджети и излишъци салдото по консолидирания държавен бюджет отбеляза дефицит от 7,3 % от БВП през 2020 г. поради кризата с COVID-19. Дефицитът по консолидирания държавен бюджет е намален до 2,9 % от БВП през 2021 г. главно благодарение на силното икономическо възстановяване и постепенното прекратяване на мерките за подкрепа, свързани с COVID-19. В икономическата прогноза на Комисията от пролетта на 2022 г. се предвижда салдото по консолидирания държавен бюджет да се подобри допълнително до -2,3 % от БВП през 2022 г., независимо от мерките, предприети от правителството за намаляване на икономическото и социалното въздействие от повишаването на цените на енергията и разходите в помощ на бягащите от Украйна. През 2023 г. салдото по държавния бюджет би следвало да достигне -1,8 % от БВП, при допускане, че няма да има промяна в провежданата политика. Съотношението на публичния дълг към БВП е намалено от около 87 % през 2020 г. до 79,8 % през 2021 г., като се очаква да спадне до 75,3 % през 2022 г. и до 73,1 % през 2023 г. Рисковете за устойчивостта на дълга на Хърватия изглеждат средни в средносрочен план, като се очаква до 2032 г. държавният дълг да остане под равнището си от 2021 г. Прогнозите обаче са много чувствителни към неблагоприятни макрофинансови промени. Напоследък фискалната рамка на Хърватия бе значително укрепена, главно благодарение на транспонирането на някои от неизпълнените изисквания на Директивата на Съвета относно бюджетните рамки (2011/85/ЕС).

Графика 46: Хърватия — Салдо по консолидирания държавен бюджет и консолидиран държавен дълг (в проценти от БВП)

(*) Прогноза на службите на Комисията от пролетта на 2022 г.

Източник: Евростат, службите на Комисията.

Обменният курс на хърватската куна спрямо еврото е като цяло стабилен в сравнение с предишния доклад за конвергенцията. Двегодишният период, който е от значение за оценката на стабилността на обменния курс, продължава от 19 май 2020 г. до 18 май 2022 г. Хърватската куна се присъедини към ERM II на 10 юли 2020 г. и поддържа централен курс от 7,53450 спрямо еврото със стандартен диапазон на колебание от $\pm 15\%$. След като се обезцени спрямо еврото с до 2 % през първите два месеца на пандемията през март и април 2020 г., обменният курс на куната спрямо еврото през двата месеца преди влизането на Хърватия в ERM II беше стабилен, като имаше само незначителни отклонения от централния курс след влизането в ERM II. Куната се колебаеше в тесен диапазон от по-малко от $\pm 1\%$ спрямо централния си курс към еврото, откакто се присъедини към ERM II, като хърватската централна банка е използвала *de jure* управляван плаващ обменен курс преди влизането в ERM II. През последните две години обменният курс на куната спрямо еврото продължи да показва сезонен модел на временно умерено поскъпване през лятото благодарение на притока на чуждестранна валута, свързан с туристическия сектор. На 18 май 2022 г. куната се търгуваше на равнище 7,535 HRK/EUR, което е много близко до централния курс на ERM II за куната спрямо еврото, и като цяло е стабилна в сравнение с равнището си преди две години. Допълнителните показатели, например изменението на валутните резерви и краткосрочните лихвени проценти, са признак, че очакванията на инвеститорите по отношение на риска, свързан с Хърватия, остават благоприятни. Международните резерви, държани от Хърватската централна банка, възлизат на 25 млрд. евро в края на 2021 г., като се увеличават от близо 19 млрд. евро в края на 2020 г. Спредът на хърватския референтен краткосрочен лихвен процент, т.е. 3-месечния лихвен процент по NRR, спрямо EURIBOR е като цяло стабилен и през периода 2020—2021 г. възлиза средно на около 60 базисни пункта. След присъединяването си към ERM II Хърватия се ангажира да приложи набор от мерки на политиката — така наречените ангажименти след влизане, за да гарантира, че нейното участие в механизма е устойчиво и че постига висока степен на икономическа конвергенция преди приемането на еврото. Мерките обхващат четири области на политиката: борбата срещу изпирането на пари, стопанската среда, държавните предприятия и уредбата на несъстоятелността.

През двете години, обхванати от настоящата оценка, курсът на куната остана много близък до централния курс на ERM II. В рамките на ERM II не е имало девалвация на централния паритет на куната. Към момента на евентуалното решение на Съвета през юли 2022 г. куната ще е участвала в ERM II в продължение на 24 месеца. Хърватия изпълнява критерия за обменния курс.

Хърватия изпълнява критерия за конвергенция на дългосрочните лихвени проценти. През април 2022 г. средният дългосрочен лихвен процент на Хърватия е бил 0,8 %, което е значително под референтната стойност от 2,6 %. След като през първите два месеца на пандемията дългосрочният лихвен процент на Хърватия се повиши с над 60 базисни пункта и достигна 1,2 % през април 2020 г., след това се понижаваше постепенно и спадна до 0,3 % до края на 2021 г. Дългосрочният лихвен процент леко се повишава през декември 2021 г. и продължава да се увеличава през първите няколко месеца на 2022 г. в условията на нарастващи геополитически рискове в световен мащаб и влошаване на прогнозата за инфлацията в контекста на вече високото ѝ равнище в повечето развити икономики. През 2020 г. спредът спрямо германските дългосрочни референтни облигации е малко над 100 базисни пункта, но през 2021 г. постепенно намалява и в края на 2021 г. спада до около 50 базисни пункта. Той отново се разширява до над 100 базисни точки в началото на 2021 г., като се повишава до 168 базисни точки през април 2022 г., след като достига върхова стойност от 180 базисни точки през предходния месец.

Комисията разгледа също така **допълнителни фактори**, включващи промените в платежния баланс и интеграцията на пазарите. Външното салдо на Хърватия (комбинираната текуща и капиталова сметка) намалява до 2,1 % от БВП през 2020 г., от 4,6 % от БВП през 2019 г., поради икономическите последици от пандемията от COVID-19. Възползвайки се от високия излишък по текущата сметка в резултат на силното възстановяване на туристическите експортни услуги, то нараства значително, до 5,5 % от БВП през 2021 г. Хърватската икономика е добре интегрирана в еврозоната в резултат на създадените връзки в областта на търговията и инвестициите. Резултатите на Хърватия по избрани показатели, свързани със стопанската среда, са по-лоши от резултатите на много държави членки от еврозоната. Предизвикателствата са свързани, *наред с другото*, с институционалната рамка, включително качеството на регулаторната уредба. Въпреки това, в контекста на поетите ангажименти след влизането в ERM II, бяха подновени усилията за подобряване на стопанската среда, по-специално за намаляване на административната тежест и регулаторните ограничения (вж. също параграфа по-долу относно мерките, свързани с ПВУ). Банковият сектор на Хърватия е силно интегриран във финансовата система на еврозоната, по-конкретно посредством големия дял на чуждестранната собственост в капитала на финансовите посредници. През юли 2020 г. ЕЦБ прие решение за установяване на тясно сътрудничество с Хърватската народна банка в областта на банковия надзор. ЕЦБ сега отговаря за надзора на големите банкови институции на Хърватия, и Хърватия на практика се присъедини към банковия съюз. Хърватският финансов сектор е по-малък от този на еврозоната по отношение на БВП. Той е доминиран от банковия сектор, който е силно интегриран в банковия сектор на еврозоната, по-специално чрез чуждестранната собственост. В същото време секторът на застраховането и пенсионните фондове също е сравнително голям в Хърватия. Пазарното финансиране обаче е по-слабо развито, което се изразява в много малките пазари на акции и дългове на частния сектор. В контекста на процедурата при макроикономически

дисбаланси Комисията заключи в своя доклад за механизма за предупреждение за 2022 г., че по отношение на Хърватия трябва да се изготви задълбочен преглед. В актуализираното табло, включващо данни до 2020 г., показателите за нетната международна инвестиционна позиция (НМИП), за ръста на разходите за труд за единица продукция, за растежа на цените на жилищата и за консолидирания държавен дълг са над индикативните прагове. Констатациите от задълбочения преглед на Комисията за 2022 г. показват обаче, че след сравнително овладяното влошаване през 2020 г., през 2021 г. преодоляването на макроикономическите дисбаланси се е възобновило. Въз основа на този задълбочен преглед Комисията счете, че Хърватия вече не изпитва макроикономически дисбаланси.

Ефективното прилагане на реформите и инвестициите, заложи в плана за възстановяване и устойчивост на Хърватия, ще доведе до преодоляване на основните макроикономически и институционални предизвикателства. Сред тях са ниските нива на заетост и активност, недостигът на умения, обременяващата и сложна стопанска среда и ниското качество на образованието. Основните инвестиции са насочени към енергийната ефективност и възстановяването на сгради след земетресения, устойчивия транспорт, цифровия преход в публичната администрация и 5G инфраструктурата. Планирани са реформи в области като образованието и грижите в ранна детска възраст, здравната система, борбата срещу изпирането на пари и корупцията, съдебната система, фискалната рамка и стопанската среда, по-специално чрез намаляване на административните бариери.

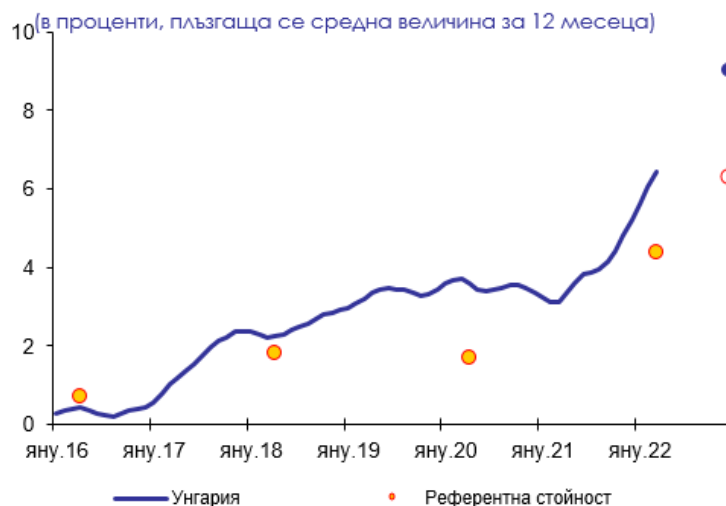
5. УНГАРИЯ

С оглед на своята оценка относно правната съвместимост и изпълнението на критериите за конвергенция и като отчита допълнителните съответни фактори, Комисията смята, че Унгария не изпълнява условията за приемане на еврото.

Законодателството на Унгария — по-специално Законът за Magyar Nemzeti Bank (Унгарската национална банка — УНБ) — **не е напълно съвместимо** със задължението да се гарантира съответствие, посочено в член 131 от ДФЕС. Несъответствията засягат по-конкретно независимостта на УНБ, забраната за парично финансиране, както и интеграцията на централната банка към ЕСЦБ към момента на приемане на еврото по отношение на задачите на ЕСЦБ, предвидени в член 127, параграф 2 от ДФЕС и член 3 от Устава на ЕСЦБ/ЕЦБ. Освен това в Закона за УНБ има и други непълноти, свързани с интеграцията на УНБ към ЕСЦБ.

Унгария не изпълнява критерия за ценова стабилност. Средният темп на инфлацията в Унгария през 12-месечния период преди април 2022 г. е бил 6,8 %, което е значително над референтната стойност от 4,9 %. Очаква се през следващите месеци инфлацията да остане значително над референтната стойност.

Графика 5а: Унгария — Критерий за инфлация от 2016 г. насам

Забележка: Точките в десния край на графиката показват прогнозираната референтна стойност и 12-месечния среден темп на инфлация на страната през декември 2022 г. Референтните стойности за 2016 г., 2018 г. и 2020 г. се отнасят за референтните стойности, изчислени в предишните отчети за конвергенцията.

Източници: Евростат, прогноза на службите на Комисията от пролетта на 2022 г.

Годишната инфлация според ХИПЦ в Унгария се е повишавала през 2020 г. и 2021 г. и достига средни стойности от съответно 3,4 % и 5,2 %. Годишната инфлация според ХИПЦ нараства от 2,5 % през април 2020 г. до 5,2 % през април 2021 г. След това през първите месеци на 2022 г. тя се ускорява допълнително и достига 8,6 % през март 2022 г. Ускоряването на инфлацията през 2021 г. се дължеше най-вече на динамиката на цените на енергията и суровините. Въпреки това същинската инфлация (измерена като инфлация според ХИПЦ, без енергията и непреработените храни), нарасна рязко, след като леко се беше понижила в периода август 2020 г.—март 2021 г. През април 2022 г. инфлацията възлиза на 9,6 %. Годишните темпове на инфлация според ХИПЦ в Унгария през 2020 г. и 2021 г. са средно по-високи от тези в еврозоната.

Според прогнозата на Комисията от пролетта на 2022 г. се очаква инфлацията да нарасне до 9,0 % през 2022 г. и да намалее до 4,1 % през 2023 г. Очаква се инфлацията да се обуславя най-вече от цените на енергията и суровините, но и от сравнително значителното увеличение на заплатите. Относително ниското равнище на цените в Унгария (около 63 % от средното равнище за еврозоната през 2020 г.) предполага наличието на потенциал за допълнително сближаване на ценовите равнища в дългосрочен план.

Унгария изпълнява критерия за публичните финанси. По отношение на Унгария няма решение на Съвета за наличието на прекомерен дефицит. Дефицитът по консолидирания държавен бюджет е достигнал 7,8 % от БВП през 2020 г., след което се е понижил до 6,8 % от БВП през 2021 г. Според икономическата прогноза на Комисията от пролетта на 2022 г., поради добрия от очаквания растеж, се очаква дефицитът по консолидирания държавен бюджет да намалее до 6,0 % от БВП през 2022 г., независимо от мерките, предприети от правителството за намаляване на икономическото и социалното въздействие от повишаването на цените на енергията и разходите в помощ на бягащите от Украйна. Очаква се дефицитът да намалее още до 4,9 % от БВП през 2023 г., при допускане, че няма да има промяна в провежданата

политика. На 23 май 2022 г. Комисията прие доклад, изготвен в съответствие с член 126, параграф 3 от ДФЕС, за 18 държави членки, включително Унгария. Като цяло, като се вземат предвид всички съответни фактори, анализът в доклада показва, че Унгария не е изпълнила критериите за дефицита и дълга. В съответствие със съобщението си от 2 март 2022 г.¹⁵ Комисията не предложи откриването на нови процедури при прекомерен дефицит. Комисията счете, в рамките на своята оценка на всички съответни фактори, че спазването на референтния показател за намаляване на дълга би означавало твърде високателни фискални усилия в началото, които рискуват да застрашат растежа. Поради това според Комисията спазването на референтния показател за намаляване на дълга не е оправдано при настоящите извънредни икономически условия. Комисията отбелязва, че пандемията от COVID-19 продължава да оказва изключително силно макроикономическо и фискално въздействие, което, заедно с нахлуването на Русия в Украйна, създава изключителна несигурност, включително за изготвянето на подробен план за фискалната политика. На това основание Комисията счете, че решение за това дали държави членки да бъдат включени в процедурата при прекомерен дефицит не следва да бъде взето през пролетта на 2022 г. Съотношението на публичния дълг към БВП намаля от около 80 % през 2020 г. до 76,8 % през 2021 г., като се очаква да нарасне до 76,4 % през 2022 г. и да намалее до 76,1 % през 2023 г. Рисковете за устойчивостта на дълга на Унгария изглеждат средни в средносрочен план. Прогнозата е свързана с особено голяма несигурност и е чувствителна към неблагоприятни макрофинансови промени. Унгарската фискална рамка е подобрена чрез реформи, започнали през 2011 г., но все още има място за подобрение. Ролята на Фискалния съвет при изготвянето на фискалната политика може да бъде засилена, а нестабилността на средносрочната рамка все още може да бъде намалена.

(*) Прогноза на службите на Комисията от пролетта на 2022 г.

Източник: Евростат, службите на Комисията.

Унгария не изпълнява критерия за обменния курс. Унгарският форинт не участва в ERM II. Унгария поддържа режим на *de jure* плаващ обменен курс, при който централната банка извършва интервенции на валутния пазар. Като цяло форинтът се е обезценил спрямо еврото през периода, обхванат от доклада, в резултат на осцилиращи движения на обезценяване и повторно поскъпване. Поспециално имаше силно обезценяване веднага след нахлуването на Русия в Украйна, частично намалено посредством рестриктивна парична политика. През

¹⁵ За повече информация вж. COM(2022) 85 final: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/economy-finance/com_2022_85_1_en_act_en.pdf.

април 2022 г. forintът е с около 5 % по-слаб спрямо еврото в сравнение с две години по-рано. Разликите на краткосрочните лихвени проценти спрямо еврозоната са се увеличили значително от началото на кризата с COVID-19, когато предишното възходящо движение на унгарските лихвени проценти се засилва. Спредът се увеличава първо през зимата на 2020 г. и в началото на пролетта на 2020 г., когато паричните проценти са повишени в подкрепа на обменния курс в разгара на кризата. След стабилизирането си на равнище от около 130 базисни пункта между януари и юни 2021 г. спредът започна рязко да нараства поради затягането на паричната политика. През април 2022 г. спредът достигна 705 базисни пункта.

Унгария не изпълнява критерия за конвергенция на дългосрочните лихвени проценти. През април 2022 г. средният дългосрочен лихвен процент е бил 4,1 %, което е над референтната стойност от 2,6 %. Дългосрочният лихвен процент на Унгария, който през април 2020 г. възлизаше на около 2,5 %, се понижи до края на 2020 г., отразявайки по-свободната парична политика, провеждана от основните централни банки. През 2021 г. дългосрочният лихвен процент в Унгария отново започна да се повишава, по-специално от септември 2021 г. нататък, отразявайки затягането на паричната политика, и надхвърли 4 % през ноември 2021 г. Повишаването на дългосрочните лихвени проценти продължи, а през март 2022 г. се ускори още повече поради нахлуването на Русия в Украйна. Въпреки лекото увеличение на лихвените проценти по германските референтни облигации през същия период дългосрочният спред спрямо германските референтни облигации се е увеличил през последните две години и през април 2022 г. достигна 584 базисни пункта.

Комисията разгледа също така **допълнителни фактори**, включващи промените в платежния баланс и интеграцията на пазарите. Външното салдо (комбинираната текуща и капиталова сметка) се е влошило през 2020 г. и 2021 г. главно поради силния ръст на вноса, който не беше компенсиран от износа, засегнат от смущенията, свързани с COVID-19. Външното салдо се е влошило от 1,0 % от БВП през 2020 г. до -0,4 % през 2021 г. Унгарската икономика е силно интегрирана в еврозоната в резултат на създадените връзки в областта на търговията и инвестициите. Резултатите на Унгария по подбрани показатели, свързани със стопанската среда, са по-лоши от резултатите на много държави членки от еврозоната. Унгария, наред с другото, е изправена пред предизвикателства в области като контрола на корупцията, независимостта на съдебната система и качеството на вземането на решения. Финансовата система на Унгария се характеризира с голямо присъствие на чуждестранни холдинги, които не извършват финансово посредничество в националната икономика. Като се изключат те, финансовата система на Унгария е по-слабо развита от тази на еврозоната. Банковият сектор на Унгария има голям и относително стабилен дял във финансовия сектор и е добре интегриран във финансовата система на еврозоната поради относително големия дял на чуждестранната собственост. Пазарите на акции и дълг са малки и сравнително слабо развити.

Унгария представи своя План за възстановяване и устойчивост на 11 май 2021 г. В момента планът се оценява от Комисията, за да се увери, че всички критерии за оценка са изпълнени. Планът предлага инвестиции и реформи за укрепване на първичната медицинска помощ и болниците, увеличаване на капацитета на крайградските железници и увеличаване на производството на енергия от възобновяеми източници в населените места.

6. ПОЛША

С оглед на своята оценка относно правната съвместимост и изпълнението на критериите за конвергенция и като отчита допълнителните съответни фактори, Комисията смята, че Полша не изпълнява условията за приемане на еврото.

Законодателството на Полша — по-специално Законът за Narodowy Bank Polski (Полската народна банка — ПНБ) и Конституцията на Република Полша — **не е напълно съвместимо** със задължението да се гарантира съответствие, посочено в член 131 от ДФЕС. Несъответствията засягат независимостта на централната банка, забраната за парично финансиране, както и интеграцията на централната банка към ЕСЦБ към момента на приемане на еврото. Освен това в Закона за ПНБ има и някои непълноти, свързани с независимостта на централната банка и интеграцията на ПНБ към ЕСЦБ към момента на приемане на еврото.

Полша не изпълнява критерия за ценова стабилност. Средният темп на инфлацията в Полша през 12-месечния период преди април 2022 г. е бил 7,0 %, което е значително над референтната стойност от 4,9 %. Очаква се през следващите месеци инфлацията да остане значително над референтната стойност.

Годишната инфлация по ХИПЦ в Полша се характеризира с широка възходяща тенденция през по-голямата част от 2020 г. и 2021 г., достигайки средно 3,7 % през 2020 г. и 5,2 % през 2021 г., което се дължи главно на инфлацията при услугите и енергията. Годишният ХИПЦ спада до 2,9% през април 2020 г. вследствие на дезинфлационния ефект от първата вълна на пандемията в Полша. През юни 2020 г. той се възстановява до 3,8 % и остава като цяло постоянен до февруари 2021 г. След това през 2021 г. и началото на 2022 г. годишната инфлация рязко се е повишила поради нарастващите цени на енергията и храните, както и поради ускоряващата се същинска инфлация (обусловена от неенергийни промишлени стоки и услуги). През април 2022 г. тя достига 7,0 %. Годишните темпове на инфлация според ХИПЦ в Полша през 2020 г. и 2021 г. са средно по-високи от тези в еврозоната.

Според прогнозата на Комисията от пролетта на 2022 г. се очаква инфлацията да нарасне до 11,6 % през 2022 г. и да намалее до 7,3 % през 2023 г. Очаква се цените на енергията да нараснат силно на фона на повишението на регулираните цени на енергията в началото на 2022 г., въпреки че увеличението ще бъде донякъде компенсирани от пакета от мерки, въведени от правителството, за намаляване на данъчните ставки, плащани за енергийни и хранителни продукти. Относително ниското равнище на цените в Полша (около 56 % от средното равнище за еврозоната за 2020 г.) предполага наличието на значителен потенциал за сближаване на ценовите равнища в дългосрочен план.

Полша изпълнява критерия за публичните финанси. По отношение на Полша няма решение на Съвета относно наличието на прекомерен дефицит. Дефицитът по консолидирания държавен бюджет е нараснал рязко до 6,9 % от БВП през 2020 г. и е спаднал до 1,9 % през 2021 г. Според икономическата прогноза на Комисията от пролетта на 2022 г. съотношението на дефицита към БВП се очаква да се влоши до 4,0 % през 2022 г., което отразява мерките, предприети от правителството за намаляване на икономическото и социалното въздействие от повишаването на цените на енергията и разходите в помощ на бягащите от Украйна. Предвижда се то да достигне 4,4 % през 2023 г., при допускане, че няма да има промяна в провежданата политика. На 23 май 2022 г. Комисията прие доклад, изготвен в съответствие с член 126, параграф 3 от ДФЕС, за 18 държави членки, включително Полша. Като цяло, като се вземат предвид всички съответни фактори, анализът в доклада показва, че Полша не е изпълнила критерия за дефицита. В съответствие със съобщението си от 2 март 2022 г.¹⁶ Комисията не предложи откриване на нови процедури при прекомерен дефицит. Тя отбеляза, че пандемията от COVID-19 продължава да оказва изключително силно макроикономическо и фискално въздействие, което, заедно с нахлуването на Русия в Украйна, създава изключителна несигурност, включително за изготвянето на подробен план за фискалната политика. На това основание Комисията счете, че решение за това дали държави членки да бъдат включени в процедурата при прекомерен дефицит не следва да бъде взето през пролетта на 2022 г. Съотношението на публичния дълг към БВП е намаляло от около 57,1 % през 2020 г. до 53,8 % през 2021 г., като се очаква да намалее още до 50,8 % през 2022 г. и до 49,8 % през 2023 г. Анализът на устойчивостта на дълга на Полша показва нисък риск в средносрочен план, особено поради прогнозата, че държавният дълг ще остане под 60 % от БВП до 2032 г. Фискалната рамка в Полша като цяло е силна, а числовите фискални правила са в центъра на рамката. Рамката наскоро беше леко облекчена, за да се вземе предвид натискът, възникнал вследствие на пандемията от COVID-19.

¹⁶ За повече информация вж. COM(2022) 85 final: https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/economy-finance/com_2022_85_1_en_act_en.pdf.

Графика 66: Полша — Салдо по консолидирания държавен бюджет и консолидиран държавен дълг (в проценти от БВП)

(*) Прогноза на службите на Комисията от пролетта на 2022 г.

Източник: Евростат, службите на Комисията.

Полша не изпълнява критерия за обменния курс. Полската злота не участва в ERM II. Полша поддържа режим на *de jure* плаващ обменен курс, при който централната банка извършва интервенции на валутния пазар. След началото на кризата с COVID-19 в началото на 2020 г. злотата рязко се обезцени. След това премина през период на колебания, но до февруари 2022 г. не показва ясна тенденция. През този период ПНБ активно интервенира на валутния пазар, за да стабилизира злотата. Началото на руското нахлуване в Украйна отслаби злотата. През април 2022 г. злотата е с около 2 % по-слаба спрямо еврото в сравнение с две години по-рано. През 2020 г. и 2021 г. разликата на краткосрочните лихвени проценти спрямо тези в еврозоната се колебае силно, отразявайки различията в позициите на паричната политика в Полша и в еврозоната. Тя се свива до исторически ниски равнища след началото на кризата с COVID-19 благодарение на по-свободната парична политика на ПНБ. От октомври 2021 г. разликата на краткосрочния лихвен процент бързо се увеличава, след като ПНБ затяга политиката си, а през май 2022 г. референтният лихвен процент достига 5,25 %. Международните резерви, държани от ПНБ, са се увеличили и към края на 2021 г. възлизат на 147 млрд. евро (около 26 % от БВП).

Полша не изпълнява критерия за конвергенция на дългосрочните лихвени проценти. Средният дългосрочен лихвен процент през едногодишния период до април 2022 г. е бил 3,0 %, което е над референтната стойност от 2,6 %. Сметчането на паричната политика след настъпването на пандемията през 2020 г. допринася за значителното понижение на дългосрочните лихвени проценти, които останаха на равнище от 1,3% до края на 2020 г. През януари 2021 г. дългосрочният лихвен процент достига рекордно ниско равнище (1,2 %), преди да започне да нараства умерено до лятото. Започналото през октомври 2021 г. затягане на паричната политика впоследствие допринесе за значително повишаване на дългосрочния лихвен процент, който през април 2022 г. е достигнал 3,0 %. Спредът на дългосрочните лихвени проценти спрямо германските референтни облигации се е свил силно през първите месеци на кризата с COVID-19 и до април 2021 г. се колебае около 180 базисни пункта. В средата на 2021 г. той започва леко да се увеличава, а до октомври 2021 г. спредът е започнал да се разширява. До края на 2021 г. разликата на дългосрочните лихвени проценти достига около 373 базисни пункта и продължава да се увеличава до 521 базисни пункта през април 2022 г.

Комисията разгледа също така **допълнителни фактори**, включващи промените в платежния баланс и интеграцията на пазарите. Външното салдо на Полша (комбинираната текуща и капиталова сметка) остана на излишък през 2020 г. и 2021 г., но в края на 2021 г. и началото на 2022 г. намаля поради нарастващите цени на вноса на суровини. Полската икономика е добре интегрирана в еврозоната в резултат на създадените връзки в областта на търговията и инвестициите. Резултатите на Полша по подбрани показатели, свързани със стопанската среда, са по-лоши от резултатите на много държави членки от еврозоната, по-специално по отношение на показателите за върховенство на закона и ефективността на правителството. Финансовият сектор в Полша е по-малък и по-слабо развит, отколкото в еврозоната. В него силно преобладават банките, които са добре интегрирани във финансовата система на еврозоната. Пазарното финансиране е по-слабо развито, което се изразява в много малките пазари на акции и дългове на частния сектор.

Полша представи своя План за възстановяване и устойчивост на 3 май 2021 г. В плана се предлагат инвестиции и реформи, с които да се декарбонизира полската икономика, да се направи транспортният сектор по-устойчив, да се преодолеят предизвикателствата, свързани с инвестиционния климат, особено по отношение на полската съдебна система, както и с процесите на вземане на решения и със законотворчеството, да се подобри ИТ свързаността и да се укрепи устойчивостта на здравната система.

7. РУМЪНИЯ

С оглед на своята оценка относно правната съвместимост и изпълнението на критериите за конвергенция и като отчита допълнителните съответни фактори, Комисията смята, че Румъния не изпълнява условията за приемане на еврото.

Законодателството на Румъния — по-специално Закон № 312 за устава на Румънската национална банка (Закон за РНБ) — **не е напълно съвместимо** със задължението да се гарантира съответствие, посочено в член 131 от ДФЕС. Несъответствията засягат независимостта на централната банка, забраната за парично финансиране, както и интеграцията на централната банка към ЕСЦБ към момента на приемане на еврото. Освен това в Закона за РНБ има непълноти, свързани с независимостта на централната банка и интеграцията ѝ към ЕСЦБ към момента на приемане на еврото по отношение на целите на РНБ и задачите на ЕСЦБ по член 127, параграф 2 от ДФЕС и член 3 от Устава на ЕСЦБ/ЕЦБ.

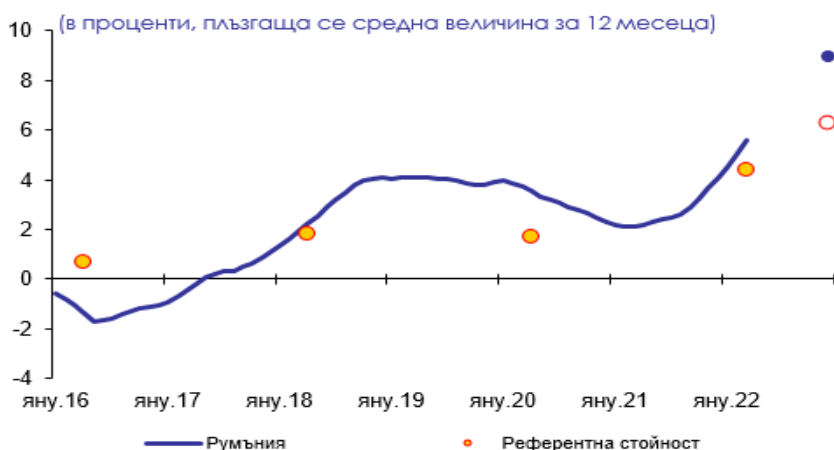
Румъния не изпълнява критерия за ценова стабилност. Средният темп на инфлация в Румъния през 12-месечния период до април 2022 г. е бил 6,4 %, което е над референтната стойност от 4,9 %. Очаква се той да остане над референтната стойност и през следващите месеци.

Годишната инфлация по ХИПЦ в Румъния се е ускорила през 2021 г. — от средно 2,3 % през 2020 г. до 4,1 % през 2021 г. Годишният темп на инфлация е спаднал от 3,9 % през януари 2020 г. до 1,8 % през май 2020 г., което отразява намаленото търсене на стоки и услуги в началото на пандемията от COVID-19, както и резкия спад на международните цени на суровия петрол през първите четири месеца на 2020 г. След временно покачване до 2,5 % през август 2020 г., отразяващо силната инфлация на цените на храните, той отново спада и

достига най-ниското си равнище от 1,7 % през ноември 2020 г. Впоследствие инфлацията нараства непрекъснато, като достига 3,5 % през юни 2021 г. и 6,7 % през декември 2021 г. Увеличението се дължи на по-високите цени на енергията през цялата 2021 г., а през втората половина на 2021 г. се поддържа и от по-високата същинска инфлация. През първите четири месеца на 2022 г. инфлацията продължава да се ускорява и през април 2022 г. достига 11,7 %. Годишните темпове на инфлация по ХИПЦ в Румъния през 2020 г. и 2021 г. са средно по-високи от тези в еврозоната.

В икономическата прогноза на Комисията от пролетта на 2022 г. се очаква средният годишен темп на инфлация да се увеличи до 8,9 % през 2022 г., преди да намалее до 5,1 % през 2023 г. Значителното увеличение през 2022 г. се дължи главно на повишаването на цените на енергията, като принос имат и по-високите цени на храните. Относително ниското равнище на цените в Румъния (около 52 % от средното равнище за еврозоната за 2020 г.) предполага наличието на значителен потенциал за сближаване на ценовите равнища в дългосрочен план.

Графика 7а: Румъния — Критерий за инфлация от 2016 г. насам

Забележка: Точките в десния край на графиката показват прогнозираната референтна стойност и 12-месечния среден темп на инфлация на страната през декември 2022 г. Референтните стойности за 2016 г., 2018 г. и 2020 г. се отнасят за референтните стойности, изчислени в предишните отчети за конвергенцията.

Източници: Евростат, прогноза на службите на Комисията от пролетта на 2022 г.

Румъния не изпълнява критерия за публичните финанси. Румъния е обект на процедура при прекомерен дефицит от април 2020 г. въз основа на събитията преди пандемията. На 18 юни 2021 г., като взе предвид продължаващото прилагане на общата клауза за дерогация от Пакта за стабилност и растеж, Съветът прие преразгледана препоръка съгласно член 126, параграф 7 от Договора (ДФЕС) с оглед прекратяване на ситуацията с прекомерния бюджетен дефицит в Румъния най-късно до 2024 г. На 23 май 2022 г. Комисията стигна до заключението, че като се има предвид бюджетният дефицит от 7,1 % от БВП през 2021 г. и фискалното усилие през 2021 г., Румъния е изпълнила препоръката на Съвета от 18 юни 2021 г. и процедурата при прекомерен дефицит следва да бъде спряна. Подобренieto на дефицита по консолидирания държавен бюджет през 2021 г., който спадна от 9,3 % от БВП през 2020 г., се дължеше главно на по-високите приходи в резултат на икономическото възстановяване, като правителството приложи и някои мерки за фискална консолидация, включително замразяване на заплатите в публичния сектор. В икономическата прогноза на Комисията от пролетта на 2022 г. се

предвижда дефицитът по консолидирания държавен бюджет да намалее допълнително до 7,5 % от БВП през 2022 г., независимо от мерките, предприети от правителството за намаляване на икономическото и социалното въздействие от повишаването на цените на енергията и разходите в помощ на бягащите от Украйна. Очаква се той да намалее още до 6,3 % от БВП през 2023 г., при допускане, че няма да има промяна в провежданата политика. Въпреки това, както през 2022 г., така и през 2023 г. Румъния е изложена на риск от неспазване на фискалните цели, определени в препоръката на Съвета от 18 юни 2021 г. Съотношението на публичния дълг към БВП се е увеличил от около 47,2 % през 2020 г. до 48,8 % през 2021 г. и се очаква да нарасне до 50,9 % през 2022 г. и до 52,6 % през 2023 г. Рисковете за устойчивостта на дълга на Румъния изглеждат средни в средносрочен план, особено поради прогнозата за нарастване на държавния дълг до около 73 % от БВП през 2032 г. и поради значителната чувствителност на прогнозите към неблагоприятни макрофинансови промени. Въпреки наличието на подходяща законодателна уредба резултатите от прилагането на румънската фискална рамка като цяло са слаби и няма подобрение в това отношение от последния доклад. По-специално законите за годишния бюджет многократно противоречат на националните фискални правила и не се ръководят от средносрочни бюджетни стратегии.

Графика 76: Румъния — Салдо по консолидирания държавен бюджет и консолидиран държавен дълг (в проценти от БВП)

(*) Прогноза на службите на Комисията от пролетта на 2022 г.

Източник: Евростат, службите на Комисията.

Румъния не изпълнява критерия за обменния курс. Румънската лея не участва в ERM II. Румъния поддържа режим на *de jure* плаващ обменен курс, при който централната банка извършва интервенции на валутния пазар. През 2020 г. и 2021 г. леята постоянно поевтиняваше спрямо еврото. През април 2022 г. леята е била с около 2 % по-слаба спрямо еврото в сравнение с две години по-рано. Спредът на краткосрочните лихвени проценти спрямо еврозоната е намалял с около 120 базисни пункта от 330 базисни пункта в периода от март 2020 г. до февруари 2021 г., отразявайки намаленията на основните лихвени проценти от страна на РНБ през този период. Впоследствие той се увеличава от най-ниското си равнище от малко над 200 базисни пункта през юни 2021 г. до около 520 базисни пункта през април 2022 г. поради затягане на паричната политика в периода от септември 2021 г. до април 2022 г.

Румъния не изпълнява критерия за конвергенция на дългосрочните лихвени проценти. Средният дългосрочен лихвен процент през едногодишния период до април 2022 г. е бил 4,7 %, което е над референтната стойност от 2,6 %. В началото на кризата с COVID-19 дългосрочният лихвен процент в Румъния се повишава рязко от 4,0 % през февруари 2020 г. до 4,8 % през април 2020 г. Впоследствие той непрекъснато намалява, достигайки 2,7 % през февруари 2021 г., като намалението се дължеше на широко прилаганите мерки за смекчаване на паричната политика от страна на централните банки. Лихвените проценти започват да се повишават отново през март 2021 г. и продължават да се повишават през останалата част от годината, като през декември 2021 г. достигат 5,4 %, отразявайки по-високия инфлационен натиск и затягането на паричната политика в Румъния от октомври 2021 г. През първите четири месеца на 2022 г. дългосрочният лихвен процент в Румъния се повишава допълнително до 6,6 % през април 2022 г. в контекста на продължаващия инфлационен натиск, по-нататъшното затягане на паричната политика и повишеното нежелание за поемане на риск след нахлуването на Русия в Украйна. Дългосрочният спред спрямо германските референтни облигации достига 586 базисни пункта през този месец, от 310 базисни пункта през февруари 2021 г.

Комисията разгледа също така **допълнителни фактори**, включващи промените в платежния баланс и интеграцията на пазарите. Външното салдо на Румъния (комбинираната текуща и капиталова сметка) се влошава от -3,1 % от БВП през 2020 г. до -4,8 % през 2021 г., главно поради увеличаване на дефицита в търговията със стоки. Румънската икономика е добре интегрирана в еврозоната в резултат на създадените връзки в областта на търговията и инвестициите. Резултатите на Румъния по избрани показатели, свързани със стопанската среда, са по-лоши от резултатите на много държави членки от еврозоната. По-специално дружествата се сблъскват с препятствия пред дейността си, като корупция, прекалено регулирани пазари за бизнес услуги, чести законодателни промени, съчетани с неадекватни оценки на въздействието. Финансовият сектор в Румъния е по-малък и по-слабо развит, отколкото в еврозоната. Банковият сектор на Румъния е добре интегриран във финансовата система на еврозоната, по-специално посредством високия дял на чуждестранната собственост в банковата система. Пазарното финансиране обаче е по-слабо развито, което се изразява в много малките пазари на акции и дългове на частния сектор. В контекста на процедурата при макроикономически дисбаланси Комисията заключи в своя доклад за механизма за предупреждение за 2022 г., че по отношение на Румъния трябва да се изготви задълбочен преглед. В него се стига до заключението, че Румъния изпитва макроикономически дисбаланси. Уязвимостите са свързани с външни сметки и са свързани с големи фискални дефицити и с проблеми с конкурентоспособността, които се появяват отново.

Ефективното прилагане на реформите и инвестициите, заложили в плана за възстановяване и устойчивост на Румъния, ще доведе до преодоляване на основните макроикономически предизвикателства. Сред тях са устойчивостта на публичните финанси, образованието, нарастващите емисии на парникови газове и липсата на цифрова свързаност. Ключовите инвестиции са насочени към модернизацията на железопътния транспорт, енергийната ефективност на сградите, цифровизацията на публичната администрация и повишената

устойчивост на здравните системи. Основните реформи са насочени към постигане на фискална устойчивост, подобряване на достъпа до финансиране, укрепване на публичната администрация и модернизиране на системата за социални помощи. Планът също така има за цел да отговори на основните въпроси, свързани със зачитането на върховенството на закона в Румъния, чрез укрепване на независимостта и повишаване на ефективността на съдебната система, подобряване на достъпа до правосъдие и засилване на борбата срещу корупцията.

8. ШВЕЦИЯ

С оглед на своята оценка относно правната съвместимост и изпълнението на критериите за конвергенция и като отчита допълнителните съответни фактори, Комисията смята, че Швеция не изпълнява условията за приемане на еврото.

Законодателството на Швеция — по-специално Законът за Sveriges Riksbank (Шведската национална банка), Законът за държавното управление и Законът за политиката за обменния курс — **не е напълно съвместимо** със задължението да се гарантира съответствие, посочено в член 131 отДФЕС. Налице са несъответствия и непълноти в областта на независимостта на централната банка, забраната за парично финансиране, както и интеграцията на централната банка към ЕСЦБ към момента на приемане на еврото.

Швеция изпълнява критерия за ценова стабилност. Средният темп на инфлация в Швеция през 12-месечния период до април 2022 г. е бил 3,7 %, което е под референтната стойност от 4,9 %. Комисията прогнозира, че през следващите месеци той ще остане под референтната стойност.

Графика 8а: Швеция — Критерий за инфлация от 2016 г. насам

(в проценти, плъзгаща се средна величина за 12 месеца)

Забележка: Точките в десния край на графиката показват прогнозираната референтна стойност и 12-месечния среден темп на инфлация на страната през декември 2022 г.

Референтните стойности за 2016 г., 2018 г. и 2020 г. се отнасят за референтните стойности, изчислени в предишните отчети за конвергенцията.

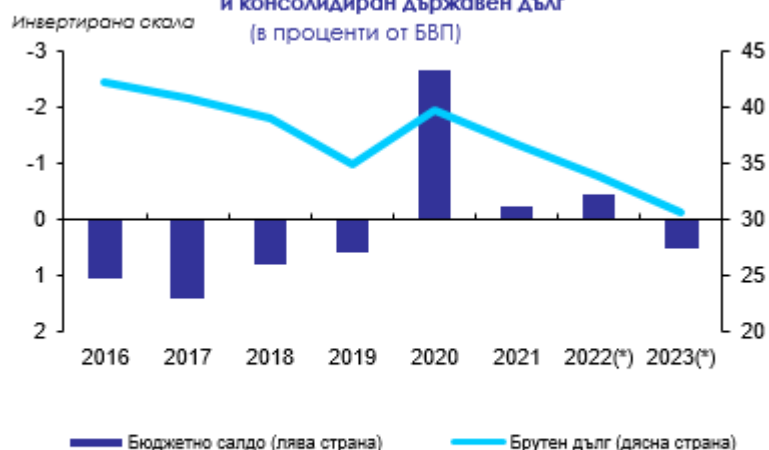
Източници: Евростат, прогноза на службите на Комисията от пролетта на 2022 г.

Средният годишен темп на инфлация според ХИПЦ в Швеция е бил средно 2,7 % през 2021 г. и е нараснал от 0,7 % през 2020 г. През 2021 г. годишната инфлация според ХИПЦ бележи силна възходяща тенденция, като през първите месеци на 2022 г. рязко се ускорява и през април 2022 г. достига 6,6 %. Тенденцията е прекъсната за кратко само в средата на 2021 г., когато инфлацията намалява поради временно отслабване на темпа на нарастване на цените на услугите и промишлените стоки поради тяхната корекция след първата вълна на пандемията. Цялостното нарастване на годишната инфлация отразяваше главно значително по-високите цени на енергията, най-вече на електроенергията, а по-късно през годината — и по-широкото увеличение на цените в различните категории на индекса на потребителските цени. През 2021 г. инфлацията в Швеция като цяло съответства на тази в еврозоната. През април 2022 г. годишната инфлация според ХИПЦ е 6,6 %.

В икономическата си прогноза от пролетта на 2022 г. Комисията предвижда инфлацията да се повиши до 5,3 % през 2022 г. поради по-високите цени на енергията и суровините, които ще си взаимодействат с по-устойчиви и по-широки увеличения на цените, и смущенията във веригата на доставки, преди да спадне до 3,0 % през 2023 г. Равнището на цените в Швеция е сравнително високо (около 116 % от средното за еврозоната през 2020 г.) и предвид равнището на икономическото развитие е малко вероятно да се стигне до сближаване с преобладаващото равнище на цените в еврозоната.

Швеция изпълнява критерия за публичните финанси. По отношение на Швеция няма решение на Съвета относно наличието на прекомерен дефицит. Салдото по консолидирания държавен бюджет се е подобрило от дефицит от 2,7 % от БВП през 2020 г. до дефицит от 0,2 % от БВП през 2021 г., което отразява постепенното прекратяване на няколко мерки, свързани с COVID-19, преобладаващи в продължаващата подкрепа на разходите в някои области, и ефекта на знаменателя, тъй като растежът се възстанови през 2021 г. Според икономическата прогноза на Комисията от пролетта на 2022 г. салдото по консолидирания държавен бюджет се очаква да достигне -0,5 % от БВП през 2022 г. и 0,5 % през 2023 г., което отчасти отразява оттеглянето на фискалната подкрепа с настъпването на възстановяването. Съотношението на публичния дълг към БВП е намаляло от около 39,6 % през 2020 г. до 36,7 % през 2021 г., като се очаква да спадне още до 33,8 % през 2022 г. и до 30,5 % през 2023 г. Рисковете за устойчивостта на дълга на Швеция изглеждат ниски в средносрочен план, особено поради прогнозите за намаляване на държавния дълг до особено ниско равнище до 2032 г. (около 11 % от БВП). Чувствителността на прогнозите към неблагоприятни макрофинансови промени е ограничена. Швеция има стабилна фискална рамка, която беше реформирана през 2019 г., като бяха запазени основните стълбове на предходната уредба и тя беше засилена с нови елементи (като таван за дълга от 35 % от БВП).

Графика 86: Швеция — Салдо по консолидирания държавен бюджет и консолидиран държавен дълг
(в проценти от БВП)

(*) Прогноза на службите на Комисията от пролетта на 2022 г.

Източник: Евростат, службите на Комисията.

Швеция не изпълнява критерия за обменния курс. Шведската крона не участва в ERM II. Швеция поддържа режим на де юре плаващ обменен курс, при който централната банка извършва интервенции на валутния пазар. След дълъг период на бавно обезценяване спрямо еврото в периода от 2013 г. до началото на 2020 г. кроната започна да поскъпва благодарение на устойчивостта на икономиката на кризата с COVID-19. В периода от април 2020 г. до ноември 2021 г. кроната поскъпва с почти 8 % спрямо еврото. Поскъпването се осъществи въпреки стабилните парични условия (в сравнение с еврозоната), при които спредът между тримесечния STIBOR и EURIBOR през 2020 г. и 2021 г. беше съответно средно 50 и 51 базисни пункта. В началото на 2022 г. кроната се обезцени, тъй като нахлуването на Русия в Украйна пренасочи парични потоци към сигурни убежища, отразявайки промените в склонността към поемане на риск и временните потоци, свързани с изплащането на дивиденди на многонационални фирми. Впоследствие кроната отново поскъпна до известна степен. През април 2022 г. спредът възлиза на около 55 базисни пункта, а обменният курс е с 5 % по-висок спрямо еврото в сравнение с две години по-рано.

Швеция изпълнява критерия за конвергенция на дългосрочните лихвени проценти. Средният дългосрочен лихвен процент през едногодишния период до април 2022 г. е бил 0,4 %, което е значително под референтната стойност от 2,6 %. От началото на 2021 г. дългосрочните лихвени проценти в Швеция се колебаят около равнище от 0,3 % на месечна база. Това е малко повече от предходната година. Спредът спрямо германските референтни облигации остава малък през 2020 г. и 2021 г. и дори леко намалява до 46 базисни пункта през февруари 2022 г. след предизвиканата за кратко от COVID върхова стойност от 76 базисни пункта през март 2021 г. След неотдавнашно увеличение през април 2022 г. спредът достига 72 базисни точки.

Комисията разгледа също така **допълнителни фактори**, включващи промените в платежния баланс и интеграцията на пазарите. Външното салдо на Швеция (комбинираната текуща и капиталова сметка) остава с излишък от 6,1 % от БВП през 2020 г. и 5,5 % през 2021 г. Шведската икономика е добре интегрирана в икономиката на еврозоната в резултат на създадените връзки в областта на търговията и инвестициите. Резултатите на Швеция по подбрани показатели,

свързани със стопанската среда, са по-добри от резултатите на повечето държави членки от еврозоната. Финансовият сектор в Швеция е силно развит и добре интегриран във финансовия сектор на ЕС. Банките преобладават във финансовия сектор, но застрахователните и пенсионните фондове са неразделна част от него със значителен дял. Освен това Швеция има едни от най-развитите пазари на кредити и акции сред държавите — членки на ЕС, а пазарното финансиране е сред най-високите в ЕС. В контекста на процедурата при макроикономически дисбаланси Комисията заключи в своя доклад за механизма за предупреждение за 2022 г., че по отношение на Швеция трябва да се изготви задълбочен преглед. Въз основа на оценката в задълбочения преглед Комисията смята, че Швеция изпитва дисбаланси с уязвимости, свързани с високите и нарастващи цени на жилищата и високата задължнялост на домакинствата, което излага Швеция на риск от негативни сътресения и неправилна корекция на цените на жилищата, с потенциални вредни последици за реалната икономика и банковия сектор.

Ефективното прилагане на реформите и инвестициите, заложи в плана за възстановяване и устойчивост (ПВУ) на Швеция, ще доведе до преодоляване на основните макроикономически предизвикателства. Те включват екологичния и цифровия преход, демографски промени и укрепване на системите на образование и здравеопазване. Ключовите инвестиции са насочени към схеми за субсидиране за ускоряване на декарбонизацията на промишлеността и транспорта, въвеждане на високоскоростен ширококолов достъп в слабо населените райони и инвестиции в обучението и цифровите умения. Основните реформи включват изискване към доставчиците на горива да смесват устойчиви биогорива в бензина, дизеловото гориво и горивата за реактивни двигатели, подобряване на устойчивостта на пенсионната и социалноосигурителната система, борба срещу изпирането на пари, увеличаване на достъпността и капацитета на системата на здравеопазването и насърчаване на предлагането на жилища чрез намаляване на пречките в процедурата за издаване на разрешителни.